

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

Mahkeme İçtihadına İlişkin Bilgi Notu

Sayı 172

Mart 2014

Mahkeme'nin İctihat Bilgi ve Yayınlar Dairesi tarafından derlenen bu Bilgi Notu, Yazı İşleri Müdürlüğü'nün özel ilgi arz ettiğini düşündüğü söz konusu dönem süresince incelenen dava özetlerini içermektedir. Bu özetlerin, Mahkeme üzerinde bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Geçici versiyonunda, özetler normalde ilgili davanın dilinde hazırlanmakta olup, nihai tek-dil versiyonu sırasıyla İngilizce ve Fransızca olarak çıkmaktadır. Bilgi Notu, <www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=caselaw/analysis&c=>adresinden indirilebilmektedir. <<http://appform.echr.coe.int/echrrequest/request.aspx?lang=gb>> adresinden çevrim içi form yoluyla yayın servisiyle irtibata geçilerek, yıllık 30 Avro (EUR) veya 45 Amerikan doları (USD) karşılığında, bir dizin dâhil olmak üzere, basılı kopya üyeliği mümkündür.

HUDOC veritabanına, Mahkeme'nin internet sayfası (<<http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/>>) üzerinden ücretsiz ulaşılabilir. Veritabanı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihadına (Büyük Daire, Daire ve Komite kararları, kabul edilebilirlik kararları, tebliğ edilen davalar, istişari görüşler ve İctihat Bilgi Notu'ndan hukuk özetleri), Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na (kararlar ve raporlar) ve Bakanlar Komitesi'ne (kararlar) erişim sağlamaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
(Avrupa Konseyi)
67075 Strasbourg Cedex
France
Tel : 00 33 (0) 3 88 41 20 18
Fax : 00 33 (0) 3 88 41 27 30
publishing@echr.coe.int
www.echr.coe.int

ISSN 1996-1545

© Avrupa Konseyi / Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2014

MADDE 3

İnsanlık dışı muamele ya da aşağılayıcı muamele

Bir bireye polis sorgusu sırasında bir polis memuru tarafından tokat atıldığı iddiası: *dava Büyük Daire'ye gönderilmiştir*

Bonyid / Belçika – 23380/09

21.11.2013 tarihli Karar [V. Bölüm] Başvuranlar, söz konusu zamanda biri reşit olmayan iki erkek kardeş olup polis memurları tarafından birbiriyle alakalı olmayan olaylara ilişkin olarak ayrı ayrı sorgulanmışlardır. Başvuranların her ikisi de polis memurları tarafından yüzlerine bir kez tokat atıldığını iddia etmişlerdir. Başvuranlar, sivil taraf statüsü talep ederek, bu konuda suç duyurusunda bulunmuşlar, ancak başarılı olamamışlardır.

Mahkeme'nin bir Dairesi, 21 Kasım 2013 tarihli bir karar (bkz. [168 Sayılı Bilgi Notu](#)) ile Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilmemiş olduğuna oy birliğiyle karar vermiştir.

Daire, tokatların atıldığı kabul edilse bile, bu durumun başvuranlardan itiraf alma amacıyla değil, başvuranların saygısız ve sinirlendirici davranışları sebebiyle polis memurlarının öfkeye kapılarak, düşünmeden vurmalarından kaynaklanan iki münferit olay olduğunu değerlendirmektedir. Ayrıca, bu durum başvuranların aile üyeleri ve yerel polis gücü arasında çok gergin bir ortam meydana getirmiştir. Bu koşullarda, söz konusu zamanda başvuranlardan birisi yalnızca 17 yaşında olduğu ve iddia edildiği gibi olayların meydana gelişi göz önünde tutulursa, başvuranların güçlü bir içerleme hissettiklerinin anlaşılmasına rağmen, sinirsel gerginlik durumunda bir kereliğine yapılmış olan hareketin herhangi bir ciddi veya uzun süreli etkisi yoktur. Bu tür eylemlerin kabul

edilemez olmalarına rağmen, 3. maddenin ihlaline yol açmaya yetecek derecede aşağılamaya veya alçaltmaya yol açtıkları düşünülemez.

Başvuranların talebi üzerine dava 24 Mart 2014 tarihinde Büyük Daire'ye gönderilmiştir.

Etkin soruşturma

Şiddet içeren saldırının ırkçı sebeplerle düzenlendiğini gösteren inandırıcı delillerin soruşturulması yönünde makul adımların atılmaması: *ihlal*

Abdu/ Bulgaristan – 26827/08

11.3.2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

Olaylar – Her ikisi de Sudan vatandaşı olan başvuran ve bir arkadaşı, iki Bulgar genç ile bir kavgaya karışmışlardır. Başvuran, kavga sırasında hafif şekilde yaralanmıştır. Başvuran, iki de dazlak olan saldırganların, kendisine ırkçı nedenlerle saldırdıklarını iddia etmiştir. Polis bu iddialara ilişkin bir soruşturma yürütmüş fakat kavgayı kimin başlatmış olduğunu ya da kavganın ırkçı nedenlerle ortaya çıkıp çıkmadığını kesin olarak belirleyememiştir. Cumhuriyet savcısı bu iki hususa ilişkin delil bulunmaması nedeniyle, olaya müdahil olan kimselerin hiçbiri hakkında kovuşturmaya yer olmadığına hükmetmiştir.

Hukuki Değerlendirme – 3. Madde (*usul yönünden*) ve 3. Madde ile Bağlantılı Olarak 14. Madde: Bulgaristan Ceza Kanunu uyarınca, başkalarına karşı ırkçı nedenlerle gerçekleştirilen şiddet eylemlerinin hapis cezası ile cezalandırılması gereken cezai bir suç teşkil etmesine ve olayın hemen ardından hızlı bir şekilde ön soruşturmanın başlatılmış olmasına rağmen, iddia makamı yine de suçun işlenmemiş olduğunu ve özellikle, şiddet eyleminin arkasında ırksal nedenlerin yer aldığı tespit edilemediğini değerlendirmiştir.

Kovuşturma makamları kavgayı iki Sudan vatandaşının mı yoksa Bulgar vatandaşının mı başlattığı konusunu soruşturmanın ve yapılan incelemelerin odağına almışlardır. Kovuşturma makamları bu nedenle, şiddetin ırkçı nedenlerle gerçekleştirildiğine ilişkin delil yetersizliği sebebiyle, kendilerini yalnızca şiddet içeren eylemlerin maddi suç unsurunun tespit edilmesi konusu ile sınırlamışlardır. Bundan ötürü yetkililer, olayın meydana geldiği esnada duymuş olabileceği ifadeler konusunda tanığa soru yöneltmenin ya da iki Bulgar gencin eylemlerinden ötürü olası bir ırkçı davranışa ilişkin sorgulanmasının gerekli olduğunu değerlendirmemiştir. Ancak, başvuran soruşturmanın en başından beri, ırkçı hakaretlere maruz kalmış olduğunu iddia etmiştir ve iki Bulgar genç polis tutanaklarında dazlaklar (köktenci ve ırkçı ideolojileriyle tanınan bir grup) olarak tarif edilmiştir. Başvuran ayrıca, kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karara karşı bulunduğu temyiz başvurusunda, savcının dikkatini iki gencin giyinme şekline ve özellikle amaçlarının ne olduğuna ilişkin olarak bu gençlerin sorgulanması ihtiyacına çekerek, soruşturma esnasında yaşanan bu eksikliklere işaret etmiş, ancak bu talepleri Cumhuriyet savcısı tarafından göz ardı edilmiştir.

Bu unsurlar ve başvuran tarafından ceza yargılamaları esnasında dile getirilen belirli ve doğrulanmış iddialar dikkate alındığında, yetkililerin ellerinde başvurana saldıran kimselerin ırkçı bir gaye gütmeye olası olduklarına işaret eden, inandırıcı deliller mevcuttur ve yetkililer, şiddet eylemlerinin ırkçı amaç güdüp gütmeyeğinin soruşturulması için makul adımların tamamını atma görevlerini yerine getirmemişlerdir.

Bu nedenle, Hükümet tarafından ifade edilen

yasal hukuk yolları, başka bir deyişle önemsiz ölçüdeki bedensel yaralanmalara ilişkin bir ceza kovuşturması yürütülmesi ve olayın sorumluları hakkında bir tazminat davası açılmasının, mevcut davanın koşullarında, Devletin usuli yükümlülüklerini yerine getirmesi için uygun olduğu değerlendirilemez ve Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği biçimindeki itirazı da reddedilmelidir.

Dahası, çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlar, Bulgar yetkililerin, ırkçı şiddet eylemlerine ilişkin olayları cezai yaptırım altına alan hükümleri etkili bir şekilde uygulamadıkları davaları kaydetmişlerdir.

Sonuç : ihlal (ikiye karşı beş oyla).

41. Madde: manevi tazminat olarak 4,000 avro (EUR).

(Ayrıca bakınız: *Nachova ve Diğerleri/Bulgaristan* [BD], 43577/98 ve 43579/98, 6 Temmuz 2005, 77 Sayılı Bilgi Notu; *B.S./İspanya*, 47159/08, 24 Temmuz 2012, 154 Sayılı Bilgi Notu)

Suçluların iadesi

Terörist bir gruba üye olduğu şüphesi bulunan bir kimsenin Rusya'ya aide edilmesi teklifi: *iade etme işlemi bir ihlal teşkil edecektir*

M.G. /Bulgaristan – 59297/12

25.3.2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

Olaylar – Başvuran, 2004 yılına kadar kuzey Kafkasya'da İnguşetya'da yaşamış ve Çeçen kökenli bir Rus vatandaşdır. Başvuran, 2003 yılında söz konusu bölgede faaliyet gösteren cihatçı bir gruba üye olduğuna ilişkin zan altına girmiştir. Başvuran 2004 yılında, karısının ve üç çocuğunun mülteci statüsü aldıkları Polonya'ya kaçmıştır. 2005 yılının Şubat ayında, başvuran hakkında bir yakalama emri çıkarılmıştır ve Rus yetkililer, İnterpol aracılığıyla, başvuran hakkında

uluslararası bir arama kararı çıkarmışlardır. Başvuran ve ailesi 2005 yılının Aralık ayında, kendilerine mülteci statüsünün verildiği Almanya'ya yerleşmişlerdir. Başvuran, araçla Türkiye'ye gelirken Bulgaristan sınırında bir kimlik kontrolü yapılması sonrasında 2012 yılının Temmuz ayında yakalanmıştır. Bulgar yetkililer, Rusya'dan gelen resmi bir talebe cevap olarak, suçlunun iadesi işlemlerini başlatmışlardır. Başvuranın kendisine iki farklı ülkede mülteci statüsünün verilmesini sağlayan tehlike altındaki durumunun hala varlığını koruduğuna dikkat çeken Sofya'daki Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği temsilcisinin müdahalesine rağmen, temyiz mahkemesi 2012 yılının Eylül ayında başvuranın iade edilmesi yönünde karar vermiştir.

Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin İçtüzüğü'nün 39. maddesinin uygulanması yönündeki kararının ardından, Sofya'da şu anda hala tutulmakta olduğu cezaevine gönderilmiştir.

Hukuki Değerlendirme – 3. Madde: Mahkeme, Rusya Federasyonu hakkındaki davalara ilişkin olarak, İnguşetya da dahil olmak üzere kuzey Kafkasya bölgesinde, terörle mücadele hareketleri esnasında ya da isyancı gruplara üye olduğu şüphesi bulunan kimseler hakkında yürütülen ceza kovuşturmaları sırasında ciddi insan hakları ihlallerinin yaşandığını tespit etmiştir. Bu davaların çoğunluğunda zorla kaybetme işkence ile insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele vakalarının yanı sıra, bu türden ihlallere ilişkin iddialar hakkında etkin soruşturma yapılmaması ile ilgili durumlar söz konusudur. Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerine ilişkin tespit edilen bu ihlallerin büyük kısmı bu yüzyılın ilk beş yılı içerisinde meydana gelen olaylarla ilgilidir ve ilgili bu gerçeğin Rusya'nın bu bölgesindeki genel

durumun belirlenmesinde dikkate alınması gerekmektedir. Ayrıca, başvuran hakkında yürütülen kovuşturmanın tarihi ve başvuranın Kafkasya'dan ani şekilde ayrılarak Polonya'ya gittiği tarihin ikisi de kesin bir şekilde bu döneme denk gelmiştir. Mahkeme çok sayıda rapordan yararlanarak, İnguşetya da dahil kuzey Kafkasya'nın halen şiddet ve güvensizlik dolu, yargısız infazlar, zorla kaybetme işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelenin başka şekilleri ve belirli yerli nüfus gruplarının toplu şekilde cezalandırılması gibi temel haklara ilişkin ciddi ihlallerinin gerçekleştiği bir silahlı çatışma bölgesi olduğu sonucuna varmak durumunda bırakılmıştır.

Bireysel durumuna ilişkin olarak ise, başvuranın başka iki Avrupa ülkesindeki mülteci statüsünün olması, mevcut durumunun değerlendirilmesi için yalnızca bir başlangıç noktası teşkil etmiş olsa dahi, bu durum önemli bir gösterge niteliği taşımaktadır. Rus makamlar başvuran hakkında aktif bir şekilde arama gerçekleştirmiş ve uluslararası bir arama kararı çıkarmıştır. Rus yetkililer, Bulgaristan'da yakalanmasından kısa süre sonra, başvuranın Rusya'ya iade edilmesi için Bulgar yetkililere başvuruda bulunmuşlardır. Başvuranın iade edilmesi halinde, kuzey Kafkasya'daki geçici tutukluluk merkezlerinden birinde hapsedilmesi kuvvetle muhtemeldi. Başvuran, silahlı bir isyancı grubun faaliyetleri ile alakalı suçlarla ilgili suçlamalarla karşı karşıya kaldığı için, özellikle itiraf alınması amacıyla işkenceye uğrama riskine ya da insanlık dışı ve aşağılayıcı muamelenin başka türlerine maruz kalacaktı. Bu suçlamalar, Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi'nin (CPT) raporunun da arasında yer aldığı çok sayıda rapor

ile desteklenmiştir. Bunun yanı sıra, başvuran İnguşetya'daki akrabalarının Rus polisi tarafından rahatsız edildiklerini iddia etmiş, keyfi şekilde yapılan arama, el koyma, tehdit ve kötü muamele vakalarını açıklamış ve kız kardeşinin ortadan kaybolduğunu belirtmiştir. Birçok sayıda uluslararası rapor da bu tür bir ihtimalin söz konusu olabileceğini destekleyen görüşler sunmuştur.

Ayrıca, Rus Başsavcısı tarafından verilen teminatlar, başvuranın kötü muameleye maruz kalma tehlikesini ortadan kaldırmada yetersiz kalmıştır. Bilhassa, uluslararası raporlar, kuzey Kafkasya bölgesinde faaliyet gösteren söz konusu silahlı gruba üye olmakla suçlanan kimselerin tutuklulukları esnasında işkenceye maruz kaldıklarına ve ilgili Rus yetkililerin kuzey Kafkasya'daki geçici tutukluluk merkezlerinde kötü muameleye maruz kalındığı iddialarına ilişkin davalar hakkında etkin soruşturmalar yürütülmesi yükümlülüklerini sık sık göz ardı ettiklerine dikkat çekmiştir. Dahası, Bulgar Hükümeti Rus yetkililerin yükümlülüklerine uygun davranmalarının sağlanması ya da diplomatik servislerinin kuzey Kafkasya'ya iade hakkındaki benzer davalara ilişkin olarak Rus yetkililer ile halihazırda işbirliğinde bulunup bulunmadıklarının tespiti için alınmasını planladığı herhangi bir uygulama tedbiri belirlememiştir. Ancak, yerel temyiz mahkemesi başvuranın iadesi için yetki verirken yalnızca Rus yetkililerden alınmış olan güvencelerin aynılardan yararlanmış: başvuranın kendi ülkesinde kötü muamele görmeye ilişkin ciddi ve kanıtlanmış bir risk altında olup olmadığı konusuna yeterli dikkat gösterilmemiştir. Sonuç olarak, başvuran Sözleşme'nin 3. maddesinin gerektirdiği güvencelerden yoksun bırakılmıştır.

Bu gerçekler, başvuranın kendi ülkesinde işkence veya diğer insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele türlerine maruz kalmaya ilişkin olarak ciddi ve kanıtlanmış bir risk altında bulunduğu sonucuna varılması için yeterli olmuştur.

Sonuç: başvuranın iadesi bir ihlal anlamına gelecektir (oybirliğiyle).

41. Madde: Bir ihlalin tespit edilmesi her türlü manevi zarar bakımından yeterli adil tazmin teşkil etmiştir.

MADDE 5

Madde 5 § 1

Özgürlükten yoksun bırakmak

Reşit olmayan kişiyi, otuz gün boyunca “davranışını düzeltmesi için” genç suçluların bulunduğu ıslah evine koyma: *dava Büyük Daire'ye gönderilmiştir*

Blokhin/ Rusya – 47152/06

14.11.2013 tarihli Karar [I. Bölüm]

Söz konusu zamanda on iki yaşında olan ve dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu ve enürezi (idrara tutamama) sıkıntısı çekmekte olan başvuran, dokuz yaşındaki bir çocuktan para gasp ettiği şüphesiyle yakalanmış ve emniyete götürülmüştür.

Yetkililer, başvuranın Ceza Kanunu kapsamında işlediği suçları sabit bulmuş, ancak kanuni olarak cezai mesuliyet yaşının altında olduğu için hakkında ceza yargılaması başlatılmamıştır. Başvuran, onun yerine, mahkeme önüne çıkarılmış ve mahkeme başvuranın “davranışını düzeltmesi” ve ileride yaşanabilecek suç işleme fiiliyetlerini önlemek için otuz gün süreliğine reşit olmayan suçluların bulunduğu geçici gözaltı merkezine yerleştirilmesine hükmetmiştir. Başvuranın iddialarına göre, merkezdeyken

doktorunun tavsiye ettiği tıbbi tedaviyi alamadığından, kendisinin sağlık durumu kötüleşmiştir.

Mahkeme'nin bir Dairesi 14 Kasım 2013 tarihli bir kararında (bkz. 168 Sayılı Bilgi Notu), Sözleşme'nin 3. maddesinin (başvuranın sağlık durumuna yönelik yeterli tıbbi tedavi yapılmaması nedeniyle), 5. maddesinin (başvuranın reşit olmayan suçluların bulunduğu geçici gözetli merkezinde keyfi olarak tutulması nedeniyle) ve 6 § 3 (c) ve (d) maddesi ile bağlantılı olarak 6 § 1 maddesinin (yargılamalar esnasında yeterli usuli güvencelerin sağlanmaması bakımından) ihlal edilmiş olduğuna oybirliğiyle karar vermiştir.

Dava, Hükümet'in talebi üzerine 24 Mart 2014 tarihinde Büyük Daire'ye gönderilmiştir.

MADDE 6

6 § 1 Maddesi (Medeni Hukuk Yönünden)

Mahkemeye erişim

Davacının söz konusu sınırlamanın kendi üzerindeki etkilerini bilip bilmediğinin önemi olmaksızın, amyant ile ilişkili iddialara sabit on yıl sınırlaması getirilmesi: ihlal

Howald Moor ve Diğerleri / İsviçre

- 52067/10 ve 41072/11

11.3.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar ve Olgular – Başvuranlar, 2005 yılında, çalıştığı esnada maruz kaldığı amyantın yol açtığı bir hastalık nedeniyle ölen bir teknisyenin dul eşi ve iki kızıdır. Vefat edenin kızları, babalarının işvereni hakkında açtığı davayı sürdürmüşlerdir. Söz konusu kızlar ve anneleri, aynı zamanda manevi zarar için tazminat talebinde bulunmuşlardır. On yıllık zamanaşımı süresi,

davacının zararın etkilerinin farkında olup olmadığı önemli olmaksızın, talebin icraya koyulabilir hale geldiği andan itibaren işlemeye başladığı için, başvuruların tüm iddialarının zamanaşımına uğradığına karar verilmiştir.

Hukuki Değerlendirme – 6 § 1 Maddesi: İşbu dava, İsviçre hukuku uyarınca, amyant mağdurları için geçerli zaman aşımı süresinin başlangıç noktasının belirlenmesine ilişkindir. Amyantla ilişkili hastalıkların latensi döneminin onlarca yıl sürebildiği göz önünde bulundurulduğunda, - yürürlükteki mevzuat ve Federal Mahkeme içtihatları uyarınca ilgili kişinin amyant tozuna maruz kaldığı tarihten itibaren başlayan – sabit zamanaşımı süresi, her durumda sona ermiş olacaktır. Dolayısıyla, her tür tazminat talebi, mağdurların haklarının farkında olduğu nesnel bir biçimde söylenmeden zamanaşımına uğrayacağı için, başlangıçtan itibaren başarısız olmaya mahkûmdur. İlâveten, İsviçre'de 1989 yılında amyant kullanımına getirilen yasaktan önce söz konusu maddeye maruz kalan amyant mağdurlarınca açılan davaların tümü, yürürlükteki yasa gereğince zamanaşımına uğramıştır. Zamanaşımı sürelerine ilişkin İsveç mevzuatını gözden geçiren tasarı, yalnızca geçici olarak verilen “ek süre” dışında, soruna hakkaniyete uygun herhangi bir çözüm öngörmemektedir. Zamanaşımı sürelerine ilişkin kurallar, *diğerleri arasında*, hukuki belirliliği temin etme meşru amacını gütmektedir. Bununla birlikte, söz konusu kuralların orantılılığına gelinecek olursa, bu kuralların, amyantın yol açtığı gibi, tetikleyici olaylardan ancak yıllar sonra teşhis edilebilen hastalıklardan muzdarip kişilere sistematik olarak uygulanmasının, bu kişileri iddialarını mahkemeler önünde ortaya koyma olanağından yoksun

birakma ihtimali bulunmaktaydı. İsviçre’de mevcut bulunan ve değerlendirmeye alınabilecek diğer çözümlere hanel getirme kastı olmaksızın benzer durumları ele almaya yönelik mevzuat göz önünde bulundurulduğunda, Mahkeme, bir kişinin belli bir hastalıktan muzdarip olduğunu bilemeyeceğinin bilimsel olarak kanıtlanmış olduğu ve zamanaşımı süresinin hesaplanmasında bu gerçeğin dikkate alınması gerektiği görüşünü benimsemiştir. Mahkeme, buna bağlı olarak, zamanaşımı sürelerinin uygulanmasının başvuruların mahkemeye erişimini, söz konusu haklarının özüne hanel getirecek derecede kısıtlamış olduğuna karar vermiştir.

Sonuç: ihlal (bire karşı altı oyla).

Madde 41: Manevi zarar için müştereken 12.180 EUR.

Çekişmeli yargılama_____

Hukuk yargılamalarında ikametgâhın tespit edilmesi için yeterli adımların atılmaması:

ihlal

Dilipak ve Karakaya / Türkiye

- 7942/05 ve 24838/05

4.3.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar ve Olgular – Gazetelerinde iki makalenin yayınlanmasının ardından başvurular hakkında hukuk davası açılmıştır. Ne mahkeme celbi ne de dava layihası, davacı tarafından verilen adrese tebliğ edilebilmiştir; zira başvurular söz konusu adreste tanınmamaktadı. Yeni celpler polis tarafından tespit edilen adreslere gönderilmiştir. Belgeler, başvuralardan birinin “yetkili

çalışanına” tebliğ edilmiştir. Diğer başvuralar bulunamamıştır. Mahkeme, bunun üzerine tebligatı basında yayınlamaya karar vermiştir. Başvuralar, *gyaplarında* mahkûm edilmişlerdir. Karar kesinleştğinde, davacı icra takibi başlatmıştır. Ödeme emirleri, başvuruların evlerine gönderilmiştir. Dolayısıyla haklarındaki yargılama ve bulgulardan eş zamanlı haberdar olan başvurular, yetkililerin adreslerini bildiğine dair delil sunmuşlardır. Yargılamanın yenilenmesi için üç temyiz başvurusunda bulunulmuştur. Bu başvuralardan hiçbirisi, işbu kararın verildiği tarih itibarıyla başarıya ulaşmamıştır.

Hukuki Değerlendirme – Madde 6 § 1: Adli işlemler 6. maddenin medeni hukuk yönü açısından incelendiğinde, Mahkemenin cezai konulardaki yaklaşımı göz önünde bulundurulmalıdır. Sonuç olarak, incelenmesi gereken ilk konu, yetkililerin, başvuruları duruşma olduğundan haberdar etmek amacıyla gerekli adımları atıp atmadığı ve başvuranın hakkından feragat edip etmediğidir. Cevap olumlu değilse, başvuranın iç hukuk uyarınca yeniden çekişmeli bir yargılama yapılma olanağı elde edip etmediği araştırılmalıdır.

Yerel mahkeme, öncelikle, dava layihasını ve mahkeme celbini, davacı tarafından verilen adrese tebliğ etmeye çalışmıştır. Ardından, başvurular söz konusu adreste bulunmadığı için, polis arama emri çıkarmaya karar vermiştir. Görünüşe göre mahkeme, birinci başvuranın davasında, söz konusu yöntemin, muhatabı açısından sık sık olumsuz sonuçlara yol açmasına karşın basına yayın yoluyla tebliğ başvurmadan önce, polis tarafından yürütülen operasyonu ve ek operasyonun tavsiye edilebilirliğini değerlendirmemiştir. Muhabir statülerinin

bilinmemesinin neredeyse imkânsız olmasına karşın; nüfus kütüğünde, meslek kuruluşları veya basın kartı çıkartmaktan sorumlu makam nezdinde başvuranlar hakkında hiçbir sorgu yapılmadığı görülmüştür. Kısacası, yasalara göre ve mantiken yetkililerden beklenebilecek soruşturmaların gerçekte yürütülmüş olduğunu gösterecek hiçbir şey bulunmamaktaydı; nitekim tüm deliller aksi yöndeydi. Kararın icra edilmesine gelindiğinde, iki muhabirin adreslerine güçlükle ulaşılması ulaşılmış olması oldukça rahatsız ediciydi. Bu nedenle başvuranlar, haklarındaki hukuk yargılamalarına iştirak etme veya menfaatlerini savunma olanağından yoksun bırakılmıştır. Ayrıca, adil yargılanma haklarından feragat ettiklerini gösteren hiçbir şey bulunmamaktaydı.

Dolayısıyla, geriye kalan, iç hukukun başvuranlara, yeterli derecede bir kesinlikle, yeni bir duruşmaya çıkma fırsatı verip vermediğinin incelenmesiydi. Mevcut davada, üç temyiz başvurusu bu amaçla yapılmıştır. Birinci başvuru, yerel mahkemeler tarafından, basına yayın yoluyla tebligatın geçerli olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. İkinci defada temyiz başvurusu, bir kararın iptal edilmesinin dava taraflarının durumu üzerinde hiçbir etkisi olmayacağıysa da, Adalet Bakanlığı tarafından düzenlenmiştir. Mahkeme, her halükarda başvurunun Yargıtay tarafından reddedildiğini tespit etmiştir. Üçüncü olarak, birinci başvuran yargılamaları yeniden başlatmak için başvuruda bulunmuştur.

Bununla birlikte, bu tür bir hukuk yoluna başvurma koşulları arasında, taraflardan birinin, tebligat olmaması veya tebligatı geçersiz kılan başka herhangi bir etken nedeniyle esas

yargılamalara katılmama durumu yer almamaktaydı. Ayrıca, başvuran başvurusunu bu duruma değil, davanın esası hakkında yeni bilgilerin ortaya çıkarılmasına dayandırmıştır. Dolayısıyla, yargılamaların yeniden başlatılmasına yönelik başvuru, başvuranların, davalarını savunmak üzere yeni bir duruşmaya çıkma olanağına sahip olacağını yeterli bir kesinlikle garanti etmemekteydi. Sonuç olarak, başvuranları haklarındaki yargılamalardan haberdar etmek üzere gerekli adımlar atılmamış ve başvuranlar, ilgili haklarından feragat etmemiş olmalarına rağmen, yeni bir duruşmaya çıkma olanağına sahip olmamıştır.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle).

Mahkeme ayrıca 10. maddenin ihlal edildiğine oybirliğiyle karar vermiştir.

Madde 41: konu, birinci başvuranın talebiyle ilgili olarak ertelenmiştir; ikinci başvuran hiçbir talepte bulunmamıştır.

(bk. ayrıca *Colozza v. Italy*, 9024/80, 12 Şubat 1985; *Medenica/İsviçre*, 20491/92, 14 Haziran 2001, [Bilgi Notu 31](#) ve *Sejdovic/İtalya* [BD], 56581/00, 1 Mart 2006, [Bilgi Notu 84](#))

6 § 1 Maddesi (Ceza Hukuku Yönünden)

Silahların eşitliği

Delillerin, iddia makamı karşısında savunmanın önemli bir kayıp konumuna sokulmasına yol açacak şekilde ele alınması:
ihlal

Matysina / Rusya - 58428/10
27.3.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar ve Olgular – Başvuran, eğitim oturumları, konferanslar, kişisel görüşmeler vb. düzenleyen, kâr amacı gütmeyen bir dernek için çalışmaktaydı. Derneğin broşürlerinden birine göre, sağlanan tedavi uykusuzluk ve depresyonla mücadelede, kardiyovasküler sistemlerin güçlendirilmesine, duyguların denetlenmesine ve doğal savunma mekanizmalarının desteklenmesine yardımcı olmaktadır. Faaliyetlerinin “tıbbi” nitelikte olduğu düşünülmeyen için, dernek ruhsatsız olarak çalışmaktaydı. 2003 yılında, S.D. adlı bir müşteriye kendisinin, dernek tarafından yürütülen eğitim oturumlarıyla doğrudan bağlantılı olduğunu iddia ettiği psikolojik sorun teşhisi konulmasının ardından, başvuran hakkında ceza davası açılmıştır. Duruşma öncesi aşamada, S.D.’nin oturumlara katılmasının bir sonucu olarak herhangi bir fiziksel veya zihinsel zarara uğrayıp uğramadığını ve oturumların “tıbbi” mahiyette olup olmadığını tespit etmek üzere bir dizi bilirkişi incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, S.D., hassas akli durumu nedeniyle duruşmanın gerçekleştirildiği mahkeme önünde ifade vermemiştir. Nihayetinde, başvuran mahkûm edilmiştir.

Hukuki Değerlendirme

Madde 6 § 1: Başvuran, iddia makamı tarafından ileri sürülen bilirkişi delillerinin dikkate

alındığından, öte yandan savunma tarafından sunulan bilirkişi rapor ve görüşlerinin kabul edilemez olduğuna hükmedildiğinden şikâyet etmiştir. Mahkeme, duruşmanın başında, duruşmanın gerçekleştirildiği mahkemenin önünde savunmanın hiçbir katılımı olmaksızın yalnızca iddia makamınca elde edilen raporların bulunmasının, yargılamalarda savunmanın söz konusu delilleri incelemek ve bu delillere etkin bir biçimde itiraz etmek için yeterli usuli araçlara sahip olması kaydıyla, Sözleşme’ye aykırı olmadığını tespit etmekle başlamıştır.

S.D.’nin akli durumuna ilişkin delillerle ilgili olarak, savunma, soruşturma aşamasında bilirkişi raporlarından herhangi birinin alınmasında sürece dâhil olmamıştır. Ayrıca, iddia makamı açısından kilit konumdaki bir bilirkişi (S.D.’nin kişisel muayenesine dayalı tek raporun hazırlayıcısı ve söz konusu derneğin eğitim oturumlarının S.D.’nin daha sonraki zihinsel rahatsızlığıyla doğrudan ilişkili olduğunu iddia eden tek kişi) duruşmaya katılmamış ve savunma bu kişiye soru yönelmemiştir. Yerel mahkeme, diğer iki bilirkişinin ek görüş alınması gerektiğini düşünmesine rağmen, yeni bir bilirkişi görüşünün istenmesini reddetmiştir. İlâveten, Rus hukuku uyarınca, bilirkişi raporu alınmasında, savunma iddia makamıyla aynı haklara sahip değildi; savunmanın tek yapabildiği mahkemeden bir bilirkişi incelemesi talep etmek (ve bilirkişi ve soru önerilerinde bulunmak) veya görüşleri bir “bilirkişinin” görüşüne kıyasla daha az öneme sahip “uzman” desteği istemektir. Sonuç olarak, savunmanın, iddia makamının haklarında karşı delil olarak ibraz ettiği raporlara itiraz etme olanağı hemen hemen hiç yoktu. Mahkeme, yargılamalar süresince savunmanın karşı karşıya

kaldığı engellerin birleşiminin, iddia makamı karşısında savunmayı açık bir kayıp konumuna sokmuş olduğuna karar vermiştir.

Dernek faaliyetlerinin niteliğiyle ilgili deliller konusunda Mahkeme, yetkililerin duruşma öncesi aşamada aldığı ve savunmanın lehine bir bilirkişi görüşünün mahkemede hiç sunulmadığını veya basit bir şekilde göz ardı edildiğini kaydetmiştir. Her iki şekilde de yetkililer adil yargılama konusundaki temel ilkeleri ihlal etmişlerdir; zira Mahkeme içtihatları uyarınca, iddia makamı, beraat ettirici deliller de dâhil olmak üzere, “sanığın lehinde veya aleyhinde olmak üzere ellerinde bulunan tüm maddi delilleri” savunmaya açıklamak zorundadır. Eğer mahkemelerin bu tür delilleri değerlendirmeksizin ve hatta kararlarında onlardan bahsetmeksizin göz ardı etmesine izin verilseydi, bu kuralın hiçbir anlamı kalmazdı.

Sonuç olarak, Mahkeme, duruşmayı yürüten yargıcın savunma lehindeki pek çok tanığı dinlediğini, farklı bilirkişi görüşlerini incelediğini ve çeşitli belgeler üzerinde çalışma yaptığını dikkate almıştır. Bununla birlikte, savunmanın iddia makamı ile birlikte “silahların eşitliğinden” yararlanıp yararlanmadığı ve yargılamanın “çekişmeli” olup olmadığı sorusunun yalnızca niceliksel ifadelerle ele alınması mümkün değildi. Başvuranın davasında, savunmanın iddia makamı tarafından mahkemeye sunulan ve başvuran hakkındaki davanın üzerine inşa edildiği bilirkişi delillerine etkili bir biçimde itiraz etmesi son derece güç olmuştur. Bu koşullar altında, bilirkişi delillerinin ele alınış şekli, başvuranın yargılama hakkını aykırı kılmuştur.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle).

Madde 6 § 3 (d): Başvuran ayrıca mahkemede S.D.’ye soru yönelmemiş olmasından şikâyetçi olmuştur. Duruşmanın görüldüğü mahkeme, S.D.’yi şahsen dinlemek yerine, polis soruşturması esnasında savunmanın katılımı olmaksızın alınan ifadesini kullanmıştır. Hassas akli durumu ve nüksetme tehlikesi nedeniyle, S.D. şahsen ifade vermeye çağrılmamıştır.

Mahkeme, bir tanığın menfaatlerinin ve bilhassa bir suç mağduru olduğu iddia edilen kişinin fiziksel ve zihinsel bütünlüğünün, zaman zaman savunmanın haklarına sınırlamalar getirilmesini haklı çıkarabilecek önemli etkenler olduğunu ve söz konusu kararın keyfi olmadığını kabul etmeye hazırdı. Daha önemlisi Mahkeme, S.D.’nin ifadesinin başvuran hakkında kati hiçbir delil sağlamadığını ve aleyhindeki “tek ve belirleyici” delil olmadığını değerlendirmiştir. Tanıklığının düşük önem seviyesinde olduğu göz önünde bulundurulduğunda, duruşmada hazır bulunmaması savunmanın menfaatlerine kayda değer hiçbir biçimde hanel getirmemiş ve S.D.’nin sağlığı konusunda duyulan gerçek kaygı daha ağır basmıştır.

Sonuç: ihlalsizlik (bire karşı altı oyla).

Madde 41: Manevi zarar için 4.000 EUR.

Kamuya açık duruşma _____

Ağır ceza verme yetkisini haiz finans piyasaları düzenleyici otoritesi önünde kamuya açık duruşma yapılmaması: 6 § 1 maddesi uygulanabilir; ihlal

Grande Stevens ve Diğerleri / İtalya

- 18640/10 ve diğerleri

4.3.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar ve Olgular – Başvuranlar; iki şirket ve başkanları Bay GABETTI, beraberinde şirketlerden birinin yetkili temsilcisi Bay MARRONE ve kendilerine müşavirlik yapan avukat Bay GRANDE STEVENS'tir. Başvuranlar, muhtemel bir mali işlem ile ilgili olarak Millî Şirketler ve Sermaye Piyasası Kurulundan (bundan böyle "Consob" olarak anılacaktır) görüş istemişlerdir. Consob'dan gelen bir soruya cevaben, belli bir finansal sözleşmenin süresinin sona ermesi ile ilgili olarak, her ne kadar bir Birleşik Krallık bankası ile görüşmeler gerçekte ilerlemiş bir safhadaysa da, hiçbir girişimde bulunulmadığını veya hiçbir girişim incelemesinde bulunulmadığını açıklayan bir basın bildirisi yayınlamışlardır. Consob'un Piyasalar ve Ekonomi Görüşleri Birimi, başvuranları 24 Şubat 1998 tarih ve 58 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin, finans araçları ile ilgili olarak sahte veya yanıltıcı bilgiler vermesi muhtemel bilgilerin, haberlerin, sahte veya yanıltıcı söylentilerin yayılmasının cezalandırılmasını öngören 187 (b) § 1 maddesini ihlal etmekle itham etmiştir. Temyiz duruşmasında, başvuranların 500.000 EUR ile 3.000.000 EUR arasında değişen oranlarda ceza ödemesine hükmedilmiş ve Bay GABETTI, Bay GRANDE STEVENS ve Bay MARRONE, listede adı geçen şirketleri birkaç ay yönetmekten men

edilmişlerdir. Yargıtay önündeki yargılamaların halen devam etmekte olmasına karşın, aynı basın bildirisi ile ilgili olarak başvuranlar hakkında ceza davası açılmıştır. Avrupa Mahkemesinin kararının açıklandığı sırada, Bay GABETTI ve Bay GRANDE STEVENS tarafından bulunulan temyiz başvurusu halen derdesti.

Başvuranlar, Avrupa Mahkemesi önünde, Consob önünde görülen davanın hakkaniyete uygun olmadığını ileri sürmüş ve Consob'un tarafsız ve bağımsız olmamasından şikâyetçi olmuşlardır. Ayrıca, *aynı suçtan iki kez yargılanmama* ilkesinin ihlal edilmesinden mağdur olduklarını değerlendirmişlerdir.

Hukuki Değerlendirme –6 § 1 Maddesi

(a) *Uygulanabilirlik* – Başvuranlar aleyhinde yöneltilen piyasa manipülasyonu ithamları, İtalyan hukukunda cezai bir suç teşkil etmemekteydi; ancak 1998 tarih ve 58 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 187 (b) § 1 maddesinde "idari" olarak tanımlanan bir ceza ile cezalandırılmaktaydı.

Suçun niteliği ile ilgili olarak, başvuranların ihlal etmekle itham edildikleri hükümler, finans piyasalarının bütünlüğünü güvence altına almayı ve halkın işlem güvenliğine olan itimadını sürdürmeyi amaçlamaktaydı. Bağımsız bir idari otorite olan Consob'un görevi; yatırımcıları korumak ve borsaların etkin ve şeffaf olmasını ve gelişmesini sağlamaktı. Bu, toplumun, genellikle ceza hukuku tarafından korunan genel menfaatleri ile ilgiliydi. İlâveten, verilen para cezaları esasen tekrar suç işlenmesini önlemeyi amaçlamaktaydı. Dolayısıyla söz konusu cezalar,

hem caydırıcı, yani başvurularını yeniden suç işlemlerini engelleyici hem de hukuka aykırı davranışları cezalandırdığı için, ceza niteliğindedir. Bu nedenle, bu cezalar yalnızca finansal nitelikteki bir zararı gidermeye yönelik değildir. Bu bağlamda, Consob tarafından verilen cezaların, yatırımcılara verilen zarara değil, hakkında itirazda bulunulan davranışın ciddiyetine dayandığının dikkate alınması gereklidir.

Başvuranlara “verilmesi muhtemel” cezanın niteliği ve vahameti ile ilgili olarak, ödeme yapılmaması halinde söz konusu para cezalarının hapis cezası hükmüne dönüştürülmesinin mümkün olmadığı doğrudur. Bununla birlikte, cezalar 5.000.000 EUR’a kadar çıkabilmekte ve bazı durumlarda bu tutar üç katına çıkarılabilmekte veya hukuka aykırı davranış yoluyla elde edilen kazancın veya kârın on katı olarak belirlenebilmekteydi. Yukarıda bahsi geçen idari para cezalarının verilmesi, olaya karışan şirketlerin temsilcileri açısından geçici süreyle itibar kaybına yol açmıştır ve şayet şirketler borsada kote edilirse, temsilcileri, iki ay ile üç arasında değişen sürelerle kote edilen şirketleri idare etmek, yönetmek veya denetlemekten geçici olarak men edilebilecekti. Consob aynı zamanda, kote edilen şirketlerin, yönetim şirketlerinin ve denetim şirketlerinin, azami üç yıl süreyle suçluya hizmet sağlamasını yasaklayabilmekte ve meslek kuruluşlarından, geçici süreyle, bireyin mesleki faaliyette bulunma hakkını askıya almasını talep edebilmekteydi. Son olarak, idari para cezalarının verilmesi, hukuka aykırı davranıştan gelen kazanç veya kâra ve bu yolla elde edilen varlıklara el konulmasına yol açmıştır. Kuşkusuz, temyiz mahkemesi Consob tarafından verilen para cezalarından bazılarını düşürdüğü ve hiçbir

müsadere emri çıkarılmadığı için, mevcut davada tüm cezalar uygulanmamıştır. Bununla birlikte, bir uygulamanın cezai nitelikte olarak sınıflandırılıp sınıflandırılmayacağı konusu, nihayetinde verilen cezanın ağırlığına değil, ilgili bireylerin alması muhtemel cezanın ağırlığına bağlıdır. Bay GABETTI, Bay GRANDE STEVENS ve Bay MARRONE’a verilen cezalar, onurlarına haneler getirecek nitelikteydi ve miktarları göz önünde bulundurulduğunda para cezaları, başvurular açısından önemli mali sonuçlar doğurması bakımından, inkâr edilemez bir ağırlıktaydı. Ağırlıkları nedeniyle, söz konusu cezalar cezai nitelikteydi; dolayısıyla 6 § 1 maddesi ceza hukuku yönünden uygulanabilirdi.

(b) *Esas Hakkında* – Her ne kadar Consob önündeki yargılamalar hakkaniyet ve nesnel tarafsızlık şartlarını karşılamadıysa da, başvuruların davası nihayetinde tam yetkili bağımsız ve tarafsız bir kurum tarafından gözden geçirilmiştir. Bununla birlikte, söz konusu kurum kamuya açık bir duruşma gerçekleştirmemiştir ki; bu da, mevcut davada Sözleşme’nin 6 § 1 maddesinin ihlal edilmesi anlamına gelmiştir.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle).

7 No.lu Protokol’ün 4. Maddesi

(a) 7 No.lu Protokol’ün 4. Maddesi Kapsamında İtalya’nın Çekincesi - Hükümet, İtalya’nın, 7. No.lu Protokol’ün 2. ve 4. maddelerinin yalnızca, İtalyan hukuku kapsamında cezai olarak nitelendirilen suçlara, yargılamalara ve kararlara uygulandığı anlamına gelen bir beyanda bulunmuş olduğunu kaydetmiştir. Bununla birlikte söz konusu çekince, 7 No.lu Protokol’ün 4.

maddesiyle bağdaşmadığı iddia edilen yasa veya yasaların “kısa bir açıklamasını” içermemekteydi. Çekincenin lafzından, İtalya’nın İtalyan hukuku uyarınca “cezai” olarak nitelendirilmeyen tüm suç ve yargılamaları bu hükmün kapsamından çıkarmayı amaçladığı çıkarılabilmektedir. Bununla birlikte, suç ve yargılamaları 7 No.lu Protokol’ün 4. maddesinin kapsamından çıkaran İtalyan hukuk sisteminin belli hükümlerine atıfta bulunmayan veya bu hükümlerden bahsetmeyen bir çekince, Sözleşmecî Devletin açık bir biçimde kapsam dışı bıraktığı hükmün ötesine geçmediği hususunda yeterli derecede güvence sunmamaktaydı. Bu bakımdan, uygulamada çekincenin kapsadığı tüm hükümleri belirtme ve tanımlamada yaşanan önemli güçlüklerin dahi Sözleşme’nin 57. maddesinde belirtilen şartlara uyulmamasını haklı kılamayacağına yeniden ifade edilmesi gerekliydi. İtalya’nın çekincesi sonuç itibarıyla geçersizdi.

(b) *Esas* – Consob önünde yürütülen davanın başvuranlar aleyhinde bulunulan “bir suç isnadı” ile ilgili olduğunu ve Consob tarafından verilen ve temyiz mahkemesi tarafından kısmen düşürülen cezaların 2009 yılının Haziran ayında kesinleştiğini düşünmek için geçerli gerekçeler mevcuttu. Bu nedenle, söz konusu tarihten itibaren, 7 No.lu Protokol’ün 4. maddesinin amaçları doğrultusunda, başvuranların, “bir suçtan ötürü kesinleşmiş bir mahkeme kararı ile mahkûm edilmiş” sayılmaları gerekmektedir. Ancak, bu süre zarfında haklarında başlatılan yeni grup ceza yargılamaları sonlandırılmamış ve birinci ve ikinci derece mahkemelerinde kararlar verilmesiyle sonuçlanmıştı. Consob ve ceza mahkemeleri önünde yürütülen yarıglamalar, aynı kişilerin aynı tarihteki aynı davranışları hakkındaydı. Bundan, yeni grup yargılamaların,

birinci ve kesinleşmiş mahkûmiyet kararının konusunu teşkil eden aynı olaylardan kaynaklanan ikinci bir “suç” ile ilgili olduğu anlaşılmıştır.

Ayrıca, Hükümetin, Avrupa Birliği hukukunun, finans piyasalarında hukuka aykırı davranışlarla mücadele kapsamında çifte ceza (idari ve cezai) verilmesine açık bir biçimde izin verdiği yönündeki iddiası ile ilgili olarak, Mahkeme, Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın (ABAD) içtihatlarını yorumlamanın kendi görevi olmadığını belirtmekle birlikte, *Spector Photo Group* davasında verdiği 23 Aralık 2009 tarihli kararında, ABAD’ın, 2003/6 sayılı Direktif’in 14. maddesinin Üye Devletleri içeriden alım satım yapanlar hakkında cezai müeyyideler öngörmeye mecbur kılmadığını kaydettiğini, sadece, Direktifin uygulanması esnasında kabul edilen hükümlere uyulmaması halinde söz konusu Devletlerin sorumlulara idari cezalar verilmesini temin etmesini gerektirdiğini ifade ettiğini belirtmiştir. Ayrıca Devletlerin dikkatini, bu tür idari cezaların, Sözleşme’nin uygulanması kapsamında, cezai müeyyideler olarak kabul edilebileceğine çekmiştir. İlâveten, katma değer vergisi konusunda, *Aklagaren/Hans Akerberg Fransson* kararında, ABAD, *aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama* ilkesi kapsamında, bir Devletin aynı olgular ile ilgili olarak, ancak ilk verilen cezanın cezai nitelikte olmaması kaydıyla çifte ceza (mali ve cezai) verebileceğini belirtmiştir.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle).

Mahkeme ayrıca Sözleşme’nin 6 § 3 (a) ve (b) hükümleri (bire karşı altı oyla) ile 1 No.lu

Protokol'ün 1. maddesinin (ikiye karşı beş oyla) ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Madde 41: Manevi zarar için başvuruların her birine 10.000 EUR; maddi zarar hakkında bulunulan talep reddedilmiştir.

Madde 46: Davalı Devletin, 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesine aykırı olarak, başvurular hakkında açılan ve elde edilen son bilgilere göre Bay GABETTI ve Bay GRANDE STEVENS hakkında halen devam eden yeni ceza yargılamalarının, mümkün olduğunca ivedi bir şekilde sonlandırılmasını temin etmesi gerekmektedir.

Madde 6 § 1 (İdare Hukuku Yönünden)

Tarafsız mahkeme

Müteakip temyizlerin aynı üç yargıcı içeren kürsü tarafından incelenmesi: *ihlal*

Fazla Aslaner / Türkiye - 36073/04
4.3.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar – Devlet Güvenlik Mahkemesinde başkâtiplik pozisyonu için yarışmaya katılan başvuran, 1993 yılında, sıralamadaki yeri nedeniyle söz konusu pozisyonu kazanamamıştır. 1997 yılında bir başka pozisyon için başvuruda bulunmuş; ancak yetkililerin kendisini atamayı reddetmesini göz önünde bulundurarak, idari mahkeme önünde adli inceleme talep etmiş, mahkeme talebini kabul etmiştir.

Adalet Bakanlığı, karar hakkında temyiz başvurusunda bulunmuştur. 2000 yılının Aralık ayında Danıştay Beşinci Dairesi, söz konusu kararı bozmuştur. Aynı Daire, 2002 yılının Mart ayında başvuranın karar düzeltme başvurusunu reddetmiştir. Yetkililerin yeniden temyiz başvurusunda bulunması üzerine, dava resen Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kuruluna tahsis edilmiştir. Genel Kurul, 2003 yılının Ocak ayında, idare mahkemesinin kararını bozmuştur. Aralık 2000 tarihli karar hakkında bulunulan karar düzeltme başvurusu ile ilgili olarak Beşinci Daire tarafından gerçekleştirilen incelemeye katılan üç hâkim, 31 üyeden oluşan hâkim kürsüsünde yer almaktaydı. İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, 2003 yılının Aralık ayında başvuruyu reddetmiştir.

Hukuki Değerlendirme – Madde 6 § 1: Başvuran, Genel Kurul kürsüsünde yer alan üç hâkimin daha önce ilk temyiz başvurusunun incelenmesine katılmış olması nedeniyle, Genel Kurulun tarafsız olmamasından endişelenmektedir. Mahkemenin; İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun yürütmesi gereken adli incelemenin niteliği ve kapsamı göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu üç hâkimin, esas hakkında verilecek karar ile ilgili olarak tarafsızlık sergileyip sergilemediklerine veya tarafsızlık sergilediklerinin düşünülüp düşünülemediğine karar vermesi gerekmektedir.

İlk temyizde, Danıştay Beşinci Dairesi tarafından incelenen konu, yarışma sıralamasının, diğer yargı bölgelerindeki atamalar hakkında dahi yetkililer açısından bağlayıcı olduğuna hükmeden idari mahkeme kararının yasalara uygun olup olmadığının belirlenmesiydi. Ancak, İdari Dava Daireleri Genel Kurulunda yer alan 31 hâkimden

üçü, daha önce Beşinci Dairenin kürsüsünde yer almıştı ve bu nedenle bu üç hâkim, daha önce, incelemeleri gereken konuyla ilgili bir karara iştirak etmişti. Dolayısıyla, ikinci temyiz başvurusunun esası hakkında verilen kararlar ilgili olarak tarafılık gösterdikleri meşru bir biçimde düşünülebilirdi.

Bununla birlikte, kimi hâkimlerin daha önceden bir fikir oluşturmuş olması, İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun tarafsızlığının etkilendiği sonucuna varılması için tek başına yeterli değildi. Benzer şekilde, Mahkeme, somut davada, nesnel tarafsızlık ile ilgili hâkimlerin sayısının veya (nispeten düşük) oranının belirleyici olmadığını, oylama yeterliğine sahip kürsüye söz konusu hâkimlerin katılımını mutlak surette gerekli kılan ciddi hiçbir nedenin bulunmadığı göz önünde bulundurulduğunda, davanın incelenmesi üzerinde etkisi olmadığını değerlendirmiştir. Ayrıca, üç hâkimden biri, Danıştay Başkan Yardımcısı sıfatıyla, İdari Dava Daireleri Genel Kuruluna başkanlık etmiş ve dolayısıyla, müzakereler esnasında tartışmaları yönetmiştir ki; bu da tarafsızlık görüntüsünü zayıflatan ek bir durum olmuştur. Bu iki etken, başvuranın, işbu davadaki oluşumu itibarıyla İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun nesnel tarafsızlığı konusunda duyduğu endişeleri nesnel bir biçimde haklı kılacak nitelikteydi.

Sonuç: ihlal (üç karşı dört oyla).

Madde 41: Manevi zarar ile ilgili olarak 6.000 EUR.

Madde 6 § 2

Masumiyet karinesi

Bilirkişi raporunda, başvuranın beraat ettirildiği suçtan suçlu bulunduğu belirtilmesi:

Madde 6 § 2 uygulanabilir;

ihlalsizlik

Muller / Almanya - 54963/08

27.3.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar – Başvurana 1984 yılında eşini öldürmekten ömür boyu hapis cezası verilmiştir. 1997 yılında cezaevinden mazeret izniyle çıktığı sırada bir bayan tanıdığı (Bayan J) cismani zarar vermeye neden olduğu diğer bir suçtan 1999 yılında beraat etmiştir. Ömür boyu hapis cezasının 15 yılını infaz ettikten sonra, şartlı tahliye başvurusunda bulunmuş; ancak bölge mahkemesi tehlike teşkil etmeye devam etmesi gerekçesiyle başvuranın talebini reddetmiştir. Bölge mahkemesi, 1997 yılındaki olayla ilgili tanık ifadelerini dinledikten sonra bu sonuca ulaşmıştır. 2007 yılının Eylül ayında bir başka bölge mahkemesi, yapılan yeni bir şartlı tahliye başvurusunu, başvuranın yeniden suç işlemeyeceği konusunda gerçekçi bir ihtimal bulunmaması nedeniyle reddetmiştir. Bu sonuca varmada, mahkeme yeni bir bilirkişi görüşüne dayanmıştır; söz konusu görüş “başvuranın Bayan J.’ ye karşı işlediği suçun, başvuranın kadınlarla yeniden ilişkiye girmek istediğini ve bir ayrılığın incinmiş onur nedeniyle şiddet içerikli eylemlere yol açacağını gösterdiğini” ifade etmekteydi.

Hukuki Değerlendirme – Madde 6 § 2

(a) *Uygulanabilirlik* – Başvuran, 1997 yılının Ocak ayında cezaevinden mazeret izniyle çıktığı esnada

bir bayan arkadaşına cismani zarar vermekle itham edilmiştir. Bir bölge mahkemesi, 1999 yılının Şubat ayında, ek herhangi bir yazılı gerekçe sunmaksızın, olgusal gerekçelerle başvuranın beraatine karar vermiştir. 2007 yılında, bölge mahkemesi ve istinaf mahkemesi ceza infaz dairesi, 1997 yılında gerçekleştiği iddia edilen olayın koşullarının, başvuranın şartlı tahliye talebi hakkında verilen kararlar ilişkili olduğuna kanaat getirmiştir. Dolayısıyla, 1999 yılında başvuranın beraatiyle sona eren ceza yargılamaları ile başvuranın şartlı tahliye talebine ilişkin yürütülen yargılamalar arasında, davayı Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin uygulama alanına sokacak yeterli bir bağlantı bulunmaktaydı.

Sonuç: kabul edilebilir (oybirliğiyle).

(b) *Esas* – Mahkeme, bir kamu görevlisinin, kendisine suç isnat edilen bir kişi hakkında yaptığı açıklamanın, yasalara göre suçlu olduğu tespit edilmediği takdirde suçlu olduğu yönünde bir görüş yansıtması durumunda masumiyet karinesinin ihlal edilmiş olacağını yinelemiştir. Bununla birlikte, söz konusu maddenin, ceza yargılamalarının sonuçlandırılmasının ardından yürütülen işlemler bağlamında hangi koşullarda ihlal edilmiş olacağını ortaya çıkarmaya yönelik hiçbir yaklaşımda bulunulmamıştı ve çok şey, hakkında itirazda bulunulan kararın kabul edildiği yargılamaların mahiyetine ve bağlamına bağlıydı. Karar vericinin kullandığı dilin, kararın ve gerekçelerinin 6 § 2 maddesine uygunluğunu değerlendirmede kritik bir öneme sahip olmasına rağmen, belli yargılamaların mahiyeti ve bağlamı göz önünde bulundurulduğunda, bir kısım uygunsuz dil kullanımı dahi belirleyici olmayabilir.

Başvuranın davasına dönülecek olursa, Mahkeme, başvuranın şikâyetinin yalnızca, 2007 yılında bölge mahkemesi ve istinaf mahkemesi tarafından verilen kararlarla doğrudan ilgili olduğunu kaydetmektedir. Bu nedenle, başta Şubat 1999 tarihli bölge mahkemesi kararı olmak üzere, başvuranın şartlı tahliye talepleri hakkında verilen kararlar, salt 2007 kararlarının bağlamını vermeleri bakımından ilgiliydi.

Hakkında itirazda bulunulan kararın mahiyeti ve bağlamı ile ilgili olarak, bölge mahkemesinin başvuranın şartlı tahliyesinin kamu güvenliği açısından bir tehlike arz edip etmeyeceğini değerlendirmesi gerekmiş ve söz konusu mahkeme bu nedenle cezasını infaz ettiği esnada başvuranın tutumunu göz önünde bulundurmada durumunda kalmıştır. Mahkeme; bilhassa 1999 yılındaki şartlı tahliye talebiyle ilgili olarak, 1997 yılında yaşanan olayın ceza hukukundaki nitelendirmesinin, şartlı tahliye konusunda verilmesi gereken olası karar açısından ilgisiz olduğunu açık bir biçimde belirtmiş olduğu için; teoride bölge mahkemesinin, 1999 yılında ceza mahkemesinin değerlendirmeye aldığı belli olguları göz önünde bulundurmasına engel bulunduğu kanısına varmamıştır.

Şartlı tahliye talebinin reddedilmesi yönündeki 2007 yılı kararında kullanılan dil ile ilgili olarak, bölge mahkemesinin kendisini, bilirkişinin ceza verilmesini gerektiren suç hakkındaki yanıltıcı ifadelerinden açık bir biçimde uzaklaştırması her ne kadar daha temkinli bir hareket olacaktıysa da, mahkemenin kullandığı dilden, mahkemenin doğrudan söz konusu bilirkişi raporundan alıntı yaptığı ve kaynağın, şartlı tahliye konusunda daha önce yapılan incelemenin devamı olarak kabul

edildiği yeterince açıktı. Ne bölge mahkemesi, ne de istinaf mahkemesi, başvuranın yeni bir suçtan suçlu olduğunu ifade etmiştir. Bölge mahkemesi, durumun tıbbi açıdan değerlendirilmesinin bilirkişinin görevinin bir parçası olduğunu açık bir biçimde belirtmiştir. Söz konusu yazının yakından okunması sonucunda, başvuranın itibarına ve kamuda algılanış biçimine değinen bir anlayış ihtimal dışı kalmıştır.

Dolayısıyla, şartlı tahliye talebinin reddedilmesi kararı, başvuranın hakkında beraat ettiği suç istinadı hususunda sahip olduğu masumiyet karinesinin gözetilmediğini göstermemekteydi.

Sonuç: ihlalsizlik (ikiye karşı beş oyla).

MADDE 8

Özel hayata saygı

Haberleşmeye saygı

Cep telefonu görüşmelerinin dinlenmesine

ilişkin sistem: *Büyük Daire lehine feragat*

Zakharov / Rusya - 47143/06

[I. Bölüm]

Dava, Rus hukukunun cep telefonu görüşmelerinin gizlice dinlenmesini düzenleyen hükümlerinin, Sözleşme'nin 8. maddesine uygunluğu hakkındadır. Dava, ayrıca Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamındaki bir konuyu gündeme getirmektedir. Başvuran, bir yayınevının genel yayın müdürüdür ve birçok mobil şebeke operatörü abonесidir. 2003 yılında, telefon görüşmelerinde gizlilik hakkına müdahale edildiğinden şikâyetçi olarak, operatörler, Haberleşme ve Bilgi Teknolojileri Bakanlığı ve Federal Güvenlik Hizmetleri'nin Bölge Müdürlüğü ("FGH") aleyhinde dava açmıştır.

Başvuran, daha önce yayınlanmayan bir bakanlık emri uyarınca, cep telefonu operatörlerinin, öncesinde adli yetki alınmaksızın FGH tarafından bütün telefon görüşmelerinin sınırsız bir şekilde dinlenmesine izin veren teçhizatlar kurduklarını iddia etmiştir. Başvuran, söz konusu teçhizatların kaldırılması ve telekomünikasyonlara erişimin sadece yetkili kişilere verilmesinin sağlanması için mahkeme emri çıkartılmasını talep etmiştir. Telefon görüşmelerinin dinlendiğini kanıtlayamadığı gerekçesiyle, başvuranın iddiaları yerel mahkemelerce reddedilmiştir. Yerel mahkemeler, ayrıca, söz konusu teçhizatların, emniyet teşkilatının, yasalar tarafından öngörülen usullere uygun olarak uygulamalı arama faaliyetlerinde bulunmalarına yardım etmek için kurulduğuna ve başvuranın haberleşme gizliliğini ihlal etmediğine hükmetmiştir.

Mahkeme'nin bir Dairesi, 11 Mart 2014 tarihinde, davaya ilişkin yargılama yetkisinden Büyük Daire lehine feragat etmiştir.

Aile hayatına saygı

Pozitif yükümlülükler

Eşlerin başka bir ülkeyle olan bağlarının

Danimarka ile olan bağlarından daha kuvvetli

olduğu gerekçesiyle, Danimarkalı bir

vatandaşa yabancı olan eşle bir araya

gelmesine ilişkin izin verilmemesi: *ihlal yok*

Biao / Danimarka - 38590/10

25.3.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

(Bkz., aşağıda Madde 14)

MADDE 14

Ayrımcılık (Madde 3)

Şiddetli saldırının ırkçılıktan kaynaklandığına

ilişkin mantıklı kanıtların soruşturulması için makul adımlar atılmaması: *ihlal*

Abdu / Bulgaristan - 26827/08

11.3.2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

(Bkz., yukarıda Madde 3, [sayfa 7](#))

Ayrımcılık (Madde 8)

En az 28 yıl Danimarka vatandaşı olan kişilere ailelerinin bir araya gelmesine ilişkin daha olumlu koşulların uygulanması: *ihlal yok*

Biao / Danimarka - 38590/10

25.3.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar – Başvuranlar, karı kocadırlar. Birinci başvuran, 6 ve 21 yaşları arasında Gana’da yaşamış, 22 yaşında 1993 yılında Danimarka’ya gelmiş ve 2002 yılında Danimarka vatandaşı olmuş, Togo asıllı olan bir Danimarka vatandaşıdır. Başvuran, ikinci başvuranla 2003 yılında Gana’da evlenmiştir. İkinci başvuran, Gana’da doğup yetişen ve evlendiği sırada daha önce hiç Danimarka’yı ziyaret etmemiş ve Danimarkaca konuşmayı bilmeyen bir Gana vatandaşıdır. Evlilikten sonra, ikinci başvuran Danimarka’da ikamet izni verilmesini talep etmiş, ancak bu talebi, başvuranların, ailenin bir araya gelmesi için eşlerin başka bir ülkeyle daha güçlü bağlarının bulunmamasını gerektiren (başvuranların davasında Danimarka ile olan bağlarından ziyade Gana ile olan bağları daha kuvvetlidir) Yabancılar Kanunu’nun (“bağlık şartı” olarak da bilinmektedir) gerektirdiklerine uymadıkları gerekçesiyle Yabancılar Merci tarafından reddedilmiştir. Bağlık şartı, en az 28 yıl Danimarka vatandaşı olan kişiler için ve Danimarka’da doğan ve/veya büyüyen ve yasal olarak en az 28 yıl orada kalan kişiler için

kaldırılmıştır (Yabancılar Kanunu uyarınca 28 yıl kuralı). Başvuranlar, aile olarak bir araya gelmelerine izin verilmemesine Danimarka mahkemeleri önünde itiraz etmişlerdir. Başvuranlar, *inter alia*, 28 yıl kuralının Danimarka vatandaşı olarak doğan ve daha sonra Danimarka vatandaşlığı alan kişiler arasında iki farklı Danimarka vatandaşı grubu olarak farklı muameleye neden olduğunu ileri sürmüşlerdir. Birinci başvuran, bu nedenle, 59 yaşına ulaşacağı yıl olan 2030 yılına kadar bağlilik şartından muaf tutulamamaktadır. Bu arada, ikinci başvuran Danimarka’ya turist vizesi ile girmiştir. Birkaç ay sonra, çift İsveç’e taşınmış ve 2004 yılında bir oğulları olmuştur. Oğulları, babasının uyruğu nedeniyle Danimarka vatandaşıdır.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 8: Mevcut dava, Danimarka’da ailenin bir araya gelmesinin reddedilmesine ilişkin olduğundan dolayı, davalı Devlet’in pozitif yükümlülüğünü yerine getirmediği iddiası incelenmelidir. Birinci başvuranın Togo, Gana ve Danimarka’yla güçlü bağları olmasına rağmen, Gana’yla güçlü bağları bulunan eşinin, Danimarka’da yaşayan ve Danimarka vatandaşı olan birinci başvuranla evlenmesi dışında Danimarka’yla hiçbir bağı bulunmamaktadır. Başvuranlara, Danimarkalı yetkililerce ikinci başvurana Danimarka’da ikamet izni verileceğine dair hiç teminat vermemişlerdir. Bağlık şartı 2002 yılında yürürlüğe girdiğinden, çift, 2003 yılında evlendiklerinde, ikinci başvuranın göçmen statüsünün en başından itibaren Danimarka’da bir aile kurmayı şüpheli hale getireceğinin farkında olmalılardır. Ayrıca, ikinci başvuran, bir ülkeye turist vizesiyle girerek orada ikamet hakkı kazanacağını bekleyemez. Diğer bir yandan, birinci başvurana, Gana’da iş

bulduğu takdirde, ailesiyle birlikte oraya yerleşebileceği belirtilmiştir. Bu nedenle, yerel mahkemeler, ikinci başvurana Danimarka'da ikamet izni verilmemesinin çifti, Gana'da veya başka bir ülkede aile kurma haklarını kullanmaktan alıkoymadığı sonucuna varmışlardır. Yukarıdaki bilgiler ışığında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, yerel mahkemelerin keyfi davranmadıklarına veya bir yandan etkili göç kontrolü sağlamak için kamu çıkarı ile diğer bir yandan başvuruların Danimarka'da aile kurma ihtiyaçları arasında adil bir denge kurmaya çalışırken takdir yetkilerine ilişkin sınırı aşmadıklarına hükmetmiştir.

Sonuç: ihlal yokluğu (oy birliğiyle).

Madde 8 ile birlikte Madde 14: Danimarka'da doğup büyümüş ve ülkeneye yasal bir şekilde 28 yıl yaşamış Danimarka uyruklu olmayan vatandaşların bağlilik kuralından muaf tutulduğu göz önüne alındığında, başvurular, 28 yıl kuralının uygulanmasına ilişkin olarak ırk veya etnik kökene dayanılarak ayırimcılık yapıldığını kanıtlayamamışlardır. Ancak, Mahkeme, 28 yıldan daha az bir süre Danimarka vatandaşı olan birinci başvuran ile 28 yıldan fazla Danimarka vatandaşı olan kişiler arasında farklı muamele uygulandığına hükmetmiştir. 28 yıl kuralının amacı, genel açıdan bakıldığında, Danimarka'yla kalıcı ve uzun bağları olan vatandaşları ayırmak, böylece yabancı bir eşle ailenin bir araya gelmesinin, böyle bir eş için Danimarka toplumuyla bütünleşmesi normal olarak mümkün olduğundan dolayı, sorunsuz olması sağlanmaktadır. Bu amacın meşru olmasına rağmen, bir ülkeyle güçlü bağlara sahip olduğunun öngörülmesi için bir kişinin söz konusu ülkeyle en az 28 yıl doğrudan bağa sahip

olmak zorunda olmasına ilişkin çıkarım yapmak aşırı bir şekilde katıdır. Mahkeme, bir kişinin bir ülkede örneğin 10, 15 veya 20 yıl kaldıktan sonra o ülkeye olan bağının gücünün devamlı ve dikkate değer bir şekilde arttığı konusunda ikna olmamıştır. Ayrıca, Danimarka doğumlu bütün vatandaşlar, 28 yaşına girmelerinin ardından, Danimarka'da yaşayıp yaşamalarına veya Danimarka'yla güçlü bağlar kurup kurmadıkları göz önüne alınmaksızın, bağlilik şartından muaf olmaktadır. Bu nedenle, 28 yıl kuralının, Danimarka vatandaşlığıyla doğan kişilerden çok, daha sonra Danimarka vatandaşı olan kişiler üzerinde daha büyük bir etkiye sahiptir. Gerçekte, Danimarka'da yabancı bir eş ile bir araya gelme ve bir aile kurma şansı, ikamet eden eşin sonradan Danimarka vatandaşı olduğu durumda dikkate değer bir biçimde daha az ve hayalidir, çünkü ayrı olmalarına rağmen aile, bağlilik şartını yerine getirmek için, 28 yıl beklemek veya diğer yollarla Danimarka'yla güçlü bağlar oluşturmak zorundadır. Tedbirin orantılılığına ilişkin olarak, başvuruların Danimarka'yla olan bağlarının başka bir ülkeyle (Gana) olan bağlarında daha güçlü olmadığı açıktır. Ayrıca, birinci başvuran, ailesinin bir araya gelmesi reddedildiğinde, iki yıldan az süredir Danimarka vatandaşıdır. Mahkeme'ye göre, bu kadar kısa bir süre sonra başvuranın bağlilik şartından muaf tutulmasının reddedilmesinin, yukarıda anılan 28 yıl kuralının makul hedefi çerçevesinde, orantısız olduğu düşünülemez.

Sonuç: ihlal yokluğu (üç oya karşı dört oyla).

Ayırımıcılık (Madde 9)

Halka açık olamayan Mormon tapınağına ilişkin olarak vergiden tam muafiyet talebinin reddedilmesi: ihlal yok

The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints

/ *Birleşik Krallık* - 7552/09

4.3.2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

Olaylar – Birçok ibadet odalarına ve Stake merkezleri olarak bilinen daha büyük ibadet odalarına ek olarak, başvuran Kilise'nin bir tanesi Preston'da olmak üzere Birleşik Krallık'ta iki tapınağı bulunmaktadır. Tapınak, Kilise üyeleri (Mormonlar) tarafından tanrının evi olarak ve yeryüzünde en kutsal mekânlardan biri olarak düşünülmektedir. Burada yapılan törenler, büyük dini önem taşımaktadır ve yalnızca geçerli "tavsiyeye" sahip olan en dindar üyelerin girmeye yetkisi olduğuna inanmaktadırlar.

1998 yılında, Preston tapınağı yardım amaçlı kullanılan binalar listesine alınmış ve bu nedenle, yalnızca %20 vergi ödeme yükümlülüğü getirilmiştir.. Ancak, "halka açık ibadet" yerlerine ilişkin olarak 1988 Yerel Yönetim Mali Kanunu uyarınca tapınağın yasal vergiden tam olarak muafiyeti reddedilmiştir. Ancak, kıymet tespitiyle görevli memuru, aynı bölgedeki Stake merkezlerinin, muafiyetten yararlanması gereken "halka açık ibadet yeri" olduğunu kabul etmiştir. 2001 yılında, ayrıca başvuran, tapınağın vergi listesinden çıkarılması için başvuruda bulunmuş, ancak Lordlar Kamarası iç hukuk meselesi olarak "halka açık ibadet yerlerinin" herkese açık olmak zorunda olduklarına karar verdikten sonra, söz konusu muafiyet talebini kesin olarak reddedilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yaptığı başvuruda, başvuran Kilise, Preston tapınağının halka açık ibadet yerlerine yüklenen emlak vergisinden muaf tutulmasının reddedilmesinin, din alanında ayrımcılık teşkil ettiği gerekçesiyle 9. madde ile birlikte Sözleşme'nin 14. maddesinin

ihlal edildiği konusunda şikâyetçi olmuştur.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 9 ile birlikte Madde 14: Mahkeme, özel koşullar altında, başvuranın vergiden muafiyete ilişkin olarak Mahkeme'ye yaptığı başvurusunun, 9. maddenin kapsamına girip girmediğine ve böylece 14. maddenin uygulanabilir olduğuna karar vermeye gerek duymamaktadır, çünkü ayrımcılık iddiası her halükarda esastan yoksundur.

İlk olarak, gerçekler karşısında, başvuranın Preston'daki tapınağına ilişkin olarak muafiyet talebinin reddedilmesinin, benzer gruplara gösterilenden farklı bir muameleye neden olup olmadığı konusu şüpheye açıktır, çünkü söz konusu vergi kanunu aynı şekilde İngiltere Kilisesi'nin özel ibadet odaları hakkında da geçerli olmak üzere bütün dini örgütlere aynı sonucu doğurarak uygulanmaktadır. Mahkeme, ayrıca, başvuran Kilise'nin, tapınaklarında uygulanan ibadetlere ilişkin öğretileri nedeniyle, itiraz edilen vergiden muaf tutulacak, farklı bir muamele gösterilmesini gerektirecek vediger kiliselerden dikkate değer bir şekilde farklı bir pozisyonda olduğu konusunda ikna olmamıştır, çünkü benzer olarak diğer inançlar da öğretileri gereği belirli ibadet yerlerine halkın ulaşmasına izin vermemektedir.

İkinci olarak, Mahkeme'ye göre, vergi kanunun uygulanmasıyla başvuran Kilise'ye karşı oluşan önyargı makul ve tarafsız bir şekilde gerekçelendirilmiştir. Vergi muafiyeti, 1833 Vergi Muafiyeti Kanunu uyarınca ilk olarak halka açık ibadet yerlerine uygulanmıştır ve böylece halka hizmet veren dini binaların ve "kapıları açık olarak ibadet yapılan" söz konusu kiliselerin faydalanması amaçlanmıştır. Lordlar Kamarası, halkın dini hizmetlere ulaşmasının sağlanması kamunun yararına olduğuna ve dini uygulamaların

açıklığının çok dinli toplumlarda şüphelere engel olabileceğine ve önyargıları yıkabileceğine hükmetmiştir. Halkın dini hizmetlere ve binalara erişimden faydalanmasını arttırmak için vergi muafiyeti politikası, Devlet yetkililerinin geniş takdir yetkisi kullandıkları genel toplumsal stratejisi olarak nitelendirilmektedir.

Muafiyet talebinin reddedilmesinin sonuçları orantısız değildir: ibadet odaları ve Stake merkezleri gibi başvuranın halka açık bütün ibadet yerleri (Preston’da aynı alanda bulunan Stake merkezi de dâhil olmak üzere), tam muafiyetten faydalanmıştır; halka açık olmayan tapınağın kendisi tam muafiyet hakkı kazanmamıştır; ancak yardım amaçlı kullanımına ilişkin olarak emlak vergisinde %80 indirimden faydalandırılmıştır; itiraz edilen tedbiri öngören kanunlar, Mormon inançlarının meşruluğunu desteklemekte, ancak bunun yerine, özel ibadet odaları söz konusu olduğu müddetçe İngiltere’deki resmi olarak kurulan Hristiyan Kilisesi (İngiliz Kilisesi) için tamamen aynı olumsuz etkileri doğuran ve dini inançların gizli bir şekilde yaşanmasına ilişkin olarak bütün dini gruplar için aynı şekilde olmak üzere tarafsız davranmaktadır; son olarak, geriye kalan emlak vergisi ödeme yükümlülüğü parasal açıdan oldukça düşüktür. Sonuç olarak, karşılaştırılabilir durumlarda dini gruplar arasında muamele farklılıklarının olduğu durumlarda, bunun, makul ve nesnel bir gerekçesinin olduğu görülmektedir.

Sonuç: ihlal yokluğu (oy birliğiyle).

MADDE 33

Devletlerarası davalar

Sözleşmeciler Tarafından, özellikle askeri eylemler olmak üzere, sivil nüfusun yaşamını ve sağlığını tehlikeye atan her türlü tedbirden

kaçırmaları istenmiştir: *geçici tedbir uygulanmıştır*

Ukrayna/Rusya – 20958/14

[III. Bölüm]

(bk. aşağıdaki Mahkeme İç Tüzüğü’nün 39. maddesi, sayfa 24)

MADDE 35

Madde 35 § 1

İç hukuk yollarının tüketilmesi

Etkin iç hukuk yolu – Sırbistan

Altı ay kuralı

Ayrımcılık iddiasının, Anayasa Mahkemesi önündeki yargılamalarda, açıkça veya esas itibarıyla dile getirilememesi: *ilk itiraz kabul edilmiştir*

Vuckovic ve Diğerleri/Sırbistan – 17153/11 ve diğerleri

25.03.2014 tarihli Karar (ilk itirazlar) [BD]

Olaylar – Başvuranlar, Mart ve Haziran 1999 tarihleri arasında yerine getirdikleri askerlik hizmeti kapsamında, geçici görev yolluğu alma hakları bulunduğunu öne süren eski Yugoslav ordu ihtiyat personelidir. Sırbistan Hükümeti başlangıçta talepleri reddetmiş, ancak uzun süren görüşmeler sonucunda, 2008 yılında, “gelişmemiş” belediyelerde ikamet eden ihtiyat personeline yollukları ödemeyi kabul etmiştir. Başvuranlar, ilgili belediyelerin sınırlarında ikamet etmediklerinden, bu anlaşmanın koşulları kapsamında, ödeme almaya hak kazanmamış, bu nedenle, Mart 2009’da, Yugoslavya Ordusunda Seyahat Masrafları ve Diğer Masraflara ilişkin Kurallar uyarınca ödemeyle ilgili hukuk davaları

açmışlardır. Başvuranlar ayrıca 2008 tarihli anlaşma koşullarının ayrımcı olduğunu iddia etmişlerdir. Bununla birlikte, başvuranların iddiaları, zamanaşımı nedeniyle birinci derece mahkemesinde ve temyizde reddedilmiştir. Başvuranlar, daha sonra, Anayasa Mahkemesine itirazda bulunarak zamanaşımı süresinin kendi davalarına uygulanmasına karşı çıkmışlardır. Anayasa Mahkemesi, başvuranların, zamanaşımı süresinin uygulanması konusunda adli tutarsızlık olduğu yönündeki iddialarını destekleyen bir karar vermiş olsa da kararının Resmi Gazetede yayınlanmasının yeterli tazmini sağladığına hükmetmiştir. Bu süre zarfında, 2002 ve 2009 Mart ayının başları arasında karara bağlanan pek çok benzer davada, Sırbistan'daki birinci derece ve temyiz mahkemeleri, bazı ihtiyat personellerinin zamanaşımına uğramadığı belirtilen taleplerini kabul etmiştir.

Başvuranlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yaptıkları başvuruda, 2008 anlaşmasına göre, geçici görev yolluklarının ödenmesi konusunda ayrımcılık yapıldığından şikâyetçi olmuşlardır. 28 Ağustos 2012 tarihli bir kararda, Mahkemenin bir Dairesi, bire karşı altı oyla, 1 No.lu Ek Protokol'ün 1. maddesi ile birlikte ele alındığında, Sözleşme'nin 14. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Davalı Hükümet, Büyük Daire önünde, başvuranların, ayrımcılık iddialarını Anayasa Mahkemesine taşımadıklarını ve bu nedenle iç hukuk yollarını tüketmediklerini öne sürmüştür.

Hukuki Değerlendirme – Madde 35 § 1: Sözleşme kapsamındaki belirli bir hakkın ihlaline yönelik iddiaların, yerel mahkemelerce en azından esas itibariyle ele alınmasını sağlayacak bir iç hukuk yolunun bulunması halinde, söz konusu hukuk

yolunun tüketilmesi gerekir. Başvuranın, Sözleşme kapsamındaki belirli bir hakkın ihlali şikâyetiyle bağlantılı olmayan diğer gerekçelerle, dava konusu tedbiri geçersiz kılabilecek başka bir hukuk yoluna başvurmuş ancak sonuç alamamış olması yeterli değildir. “Etkin hukuk yollarının” tüketilmiş olması için Sözleşme kapsamındaki şikâyetin ulusal düzeyde ele alınmış olması gerekir.

Büyük Daire, söz konusu tarihte, hukuk mahkemelerine yapılan itirazın, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesi anlamında etkin bir hukuk yolu teşkil ettiği kanaatine varmıştır. Ancak, başvuranlar bu hukuk yolundan faydalanmış olmakla birlikte, iç hukuk yollarını tüketme gerekliliğinin yerine getirilmesi için normalde gerçekleştirilmesi gereken koşullardan biri olan, uygulanabilir ulusal zamanaşımı kurallarına uymamışlardır. Başvuranlar, Anayasa Mahkemesi nezdinde, hukuk mahkemelerinin zamanaşımı kuralları uygulamalarına itiraz etmişlerse de ayrımcılık şikâyetlerini açıkça veya esas itibariyle mahkeme önüne getirmemişlerdir.

Büyük Daire, Anayasa Mahkemesinin benzer davalarda vermiş olduğu üç kararı göz önünde bulundurmıştır. Bu davaların hiçbirinde Anayasa Mahkemesi, 2008 tarihli anlaşmanın iddia edilen ayrımcı etkileriyle alakalı olarak Anayasanın 21. maddesi kapsamında yapılan şikâyetleri inceleme yetkisini reddetmemiştir. Bu davalardan ikisinde konuyu ele almaktan kaçınmış ancak söz konusu anayasal itirazları diğer gerekçelerle desteklemiştir; diğer davada ise ilgili şikâyeti tespit etmemiştir çünkü temyizde bulunanlar, Anayasa'nın 21. maddesi ile birlikte başka bir Anayasa hükmünü ileri sürmemişlerdir.

Büyük Daire, eğer başvurular ayrımcılığa ilişkin şikâyetlerini usulüne uygun olarak Anayasa Mahkemesi önüne getirselerdi, anayasal hukuk yolundan makul bir sonuç alınamayacağını gösteren hiçbir unsur olmadığı kanısındadır. Yasal sistemlerin temel insan hakları ve özgürlükleri için anayasal koruma sağladığı yerlerde, söz konusu korumanın kapsamını deneme yoluyla ölçme ve ulusal mahkemelerin, bu hakları yorumlayarak geliştirmelerine imkân verme sorumluluğu kural olarak, mağdur olan bireye aittir. Belirli bir hukuk yolundan sonuç alınması ihtimaline ilişkin sadece şüphenin bulunması, söz konusu tazmin yolunun tüketilmemesi hususunda geçerli bir gerekçe oluşturmamıştır.

Sonuç olarak başvuruların ayrımcılığa ilişkin şikâyetlerinde, hukuki ve anayasal hukuk yolları, tazmin sağlama açısından yeterli ve erişilebilir olmasına rağmen başvurular söz konusu hukuk yollarını tüketmemişlerdir.

Sonuç: ilk itiraz kabul edilmiştir (üç oya karşı on dört oy)

MADDE 41

Adil tazmin

Başvuruların, Daimi Oturma İzni Kayıtlarından yasadışı bir şekilde çıkarılması sonucu maruz kaldıkları maddi zararların tazmini

Kuric ve Diğerleri/Slovenya -26828/06

12.03.2014 tarihli Karar (adil tazmin) [BD]

Olaylar – Büyük Daire, 26 Haziran 2012 tarihli bir kararda (“ana karar”), oybirliğiyle Sözleşme’nin 8 ve 13. maddelerinin ihlal edildiğine hükmetmiştir;

söz konusu ihlaller, Slovenya makamlarının, başvuruların, Daimi Oturma İzni Kayıtlarından yasadışı bir şekilde “silinmesinin” ardından ikamet durumlarını uzun süre düzenlememelerinden ve onlara yeterli tazmin sunmamalarından kaynaklanmıştır. Sonuç olarak, sadece somut davadaki başvurular değil, aynı zamanda başka pek çok şahıs da söz konusu tedbirden etkilenmiştir. Mahkeme, Sözleşme’nin 46. maddesi ve Mahkeme İç Tüzüğü’nü 61. maddesi kapsamındaki pilot karar usulünü uygulamaya karar vermiş ve davalı Devletin, ana kararın verilmesinin ardından bir yıl içinde, genel bir tedbir olarak özel bir iç tazmin programı hazırlamasına hükmetmiştir.

Hukuki Değerlendirme - Madde 41: Büyük Daire, herhangi bir Sloven kimlik belgesine sahip olmayan altı başvuranın, söz konusu “silinme” sonucu, yasal bir boşluk içinde bırakıldığını ve bu nedenle uzun bir süre boyunca korunmasızlık, yasal belirsizlik ve güvensizlik durumunda bulunduğunu vurgulamıştır. Başvuruların “silinmeleri” sonucu yaşadıkları yasal statü kaybının, önemli maddi sonuçları olmuştur. Başvuruların, önceden haber verilmeksizin “silinmeleri” ve durumlarını tesadüfen öğrenmiş oldukları göz önünde bulundurulduğunda, yasadışı tedbir ve talep edilen maddi tazminat arasında çok katmanlı bir illiyet bağı bulunmaktadır.

Buna göre, Mahkeme, maddi tazminata ilişkin olarak başvuruların adil tazmin haklarını iki kategori kapsamında incelemiştir. Mahkeme, geçmişteki gelir kaybını tazmin etmek amacıyla, sosyal ödenekler (her bir başvurana) ve çocuk yardımlarının (iki başvurana) ödenmesine karar vermiştir. Konut yardımı konusunda herhangi bir

hüküm verilmemiştir, çünkü 2003 yılından beri yürürlükte olan iç hukuk, yardımların ödenmesini, Sloven vatandaşlığına sahip olma koşuluna bağlamıştır ve başvurular, önceki mevzuat kapsamındaki koşulları yerine getirdiklerini kanıtlayamamışlardır. Maddi tazminatın ikinci kategorisi – gelecekteki gelir kaybı - hususunda ise, emeklilik hakları konusunda herhangi bir hüküm verilmemiştir, zira başvuruların sosyal yardımlara ilişkin taleplerinin kabul edilmesi, bu husustaki her türlü talebi ortadan kaldırmıştır.

Madde 46: Mahkeme, davalı Hükümetin, ana karar tarihinden itibaren bir yıl içinde özel bir iç tazmin mekanizması oluşturmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte, Hükümet, ulusal düzeyde genel tedbirler alma gerekliliğine itiraz etmemiştir. Bu bağlamda Büyük Daire, özel tazmin mekanizmasının kurulmasına ilişkin Yasa'nın 18 Haziran 2014 tarihinden itibaren uygulanabilir olduğunu göz önünde bulundurmuştur. Bu hüküm, "silinmeyi" kapsayan her bir ay için toptan bir tazminat ödemesi yapılmasını öngörmüş ve ek tazminat talep etme imkânını getirmiştir. Bu çözüm, uygun bulunmuştur.

Son olarak sistemik, yapısal veya benzer ihlaller bağlamında, gelecekte davaların açılması ihtimali de, tekrarlayan davaların birikmesini önleme açısından çok önemli bir husustur. Ayrıca Mahkeme önünde hâlihazırda 1,000 başvuruları bulunan yaklaşık 65 dava derdest durumdadır. Kararın ivedi bir şekilde uygulanması bu açıdan oldukça önemlidir.

(Bk. ayrıca *Kuric ve Diğerleri/Slovenya* [BD], 26828/06, 26 Haziran 2012, 153 no.lu Bilgi Notu)

Kamulaştırmanın hakkaniyete uygun olması için tazminat ödenmesi

Vistins ve Perepjolkins/Letonya – 71243/01
25.03.2014 tarihli Karar (adil tazmin) [BD]

Olaylar – 1994 yılında imzalanan bağış sözleşmeleri kapsamında başvurular, çoğunlukla liman tesislerinden oluşan ve Riga şehrinin parçası olan bir adada beş parsel arsa edinmişlerdir. Başvuruların mülkleri, 1990'larda, normal kamulaştırma kurallarından farklılık gösteren yeni özel bir yasaya göre, Riga Serbest Limanı'nın büyütülmesi amacıyla kamulaştırılmıştır. Başvurulara ödenecek tazminat, sırasıyla 850 avro ve 13,500 avro olarak belirlenmiştir. Başvurulara ayrıca arsalarının kullanılmasından ötürü kira borcu olarak sırasıyla 85,000 avro ve 593,150 avroya eşdeğer bir miktar ödenmiştir. Riga Limanına dahil edildikten sonra ilk başvuranın arsasının değeri 900,000 avro ve ikinci başvuranın arsasının değeri 5,000,000 avro olarak tahmin edilmiştir.

Mahkemenin Büyük Dairesi, 25 Ekim 2012 tarihinde esasa ilişkin verdiği bir kararda, beşe karşı on iki oyla, arsanın resmi kadastro değeri ve başvurulara verilen tazminat arasındaki haksız orantısızlıktan dolayı, 1 No.lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir (bk. 156 no.lu Bilgi Notu).

Hukuki Değerlendirme – Madde 41

(a) *Maddi tazminat* – Mahkeme ana kararda kamulaştırmanın yasallık ilkesine uygun olmadığını belirtmediğinden, *Guiso-Gallissay/İtalya* davasında ifade edilen kriterler, somut davaya uygulanamamıştır, zira bu kriterler, başlı başına kanuna aykırı olan kamulaştırma işlemlerine uygulanmıştır. Devlet tarafından sağlanacak tazmin, bu nedenle, kamulaştırma sırasında hükmedilmesi gereken uygun tazminatın ödenmesi ile sınırlı olmuştur. Buna karşın , söz

konusu davada, başvuruların kamulaştırma sonrası döneme ilişkin olarak, herhangi bir gelir kaybı öne sürebilecekleri bir dayanak bulunmamaktadır. Başvuruların taleplerinin bu kısmı, reddedilmiştir.

Somut davada belirlenmesi gereken tazminat, söz konusu müdahalenin sonuçlarının tamamen ortadan kaldırılması fikrini ne de mülkün tam değerini yansıtmak zorunda değildir. Mahkeme, miktarların, arsa parsellerinin piyasa değeriyle “makul ölçüde alakalı” olacak şekilde belirlenmesini uygun bulmuştur. Mahkeme ayrıca ilgili miktarları hesaplarken hakkaniyete uygunluk hususlarına da başvuruya karar vermiştir. Bununla birlikte, ana kararda belirtilen, Letonya makamlarının, başvurulara, kamulaştırılmış mülkün tam piyasa değeri tutarında tazminat ödenmemesi yönündeki kararlarının haklı gerekçelere dayandığı ve çok daha düşük miktarların, 1 No.lu Ek Protokol’ün 1. maddesinin gerekliliklerini yerine getirmek için yeterli olduğu şeklindeki tespitleri de göz önünde bulundurmıştır. Mahkeme, böylece, söz konusu arsanın her metrekaresi için, uzman raporu ile tespit edilen ekonomik olarak etkin ortalama kadastro değeri üzerinden %75 azaltma yapmıştır. Başvurulara, ulusal düzeyde tazminat yoluyla ödenen miktarlar, ilgili bedelden düşürülmüştür. Miktarlar, enflasyon etkisini karşılayacak şekilde ayarlanmış ve yasal faiz eklenmiştir. Mahkeme, son olarak, ulusal düzeyde başvurulara ödenen kira borçlarını bu miktarlardan düşürmek için hiçbir sebep görmemiştir; zira başvuruların talepleri, kamulaştırmaya ilişkin tazminat ödenmesinden farklı bir yasal dayanaktan kaynaklanmıştır.

Bu şekilde, ilk başvuruya 339,391 avro, ikinci başvuruya ise 871,271 avro maddi tazminat

ödenmesine karar verilmiştir.

(b) *Manevi tazminat* – Her bir başvuruya 3,000 avro.

(Bk. *Guiso-Gallisay/İtalya* (adil tazmin) [BD], 58858/00, 22 Aralık 2009, 125 no.lu Bilgi Notu)

MADDE 46

Pilot Karar – Genel tedbirler

Davalı Devletten geçici iç tazmin programına dair tanıtım ve uygulama yapmasının talep edilmesi

Kurić ve Diğerler/Slovenya - 26828/06

12.3.2014 tarihli Karar (adil tazmin) [BD]

(Bakınız yukarıda 41. madde, sayfa 21)

EK 1 NO.LU PROTOKOL’ÜN 3.

MADDESİ

Seçimde aday olmak

Avrupa seçimlerinde bağımsız adaylara dair 100.000 imza şartı: kabul edilemez

Mihaela Mihai Neagu / Romanya - 66345/09

6.3.2014 tarihli Karar [III. Bölüm]

Olaylar - Avrupa Parlamentosuna 7 Haziran 2009 tarihindeki seçimler için adaylığını koymak isteyen başvuran, seçmen kütüğüne kayıtlı 15.000 kişiden destek imzası alarak adaylığını merkez seçim kuruluna ibraz etmiştir. 2009 yılının Nisan ayında başvuranın adaylığı, seçimleri düzenleyen 16 Ocak 2007 tarihli 33 sayılı Kanunun belirttiği gibi, Avrupa Parlamentosu’na seçilecek bağımsız adaylar için şart koşulan yasadışı bir örgüte üye olmakla suçlanan başvuruyu 100,000 destek imzasına ulaşamadığı için reddedilmiştir. Başvuran Merkez Seçim Kurulu kararına Yerel Mahkeme önünde itirazda bulunmuş, mahkeme söz konusu kararın yasal hükümlere uygun

olduğunu belirterek başvuranın aleyhine karar vermiştir. Başvuran usulü sebeplerle Temyiz Mahkemesi'ne temyiz başvurusunda bulunmuştur. Başvuran, ilk başta öne sürdüğü iddiaları yinelemiştir ve bağımsız adaylara dair kanun maddesinin gerektirdiği 100,000 imza desteği hususunda anayasaya aykırılığa dair itirazda bulunmuştur. 12 Mayıs 2009 tarihinde Anayasa Mahkemesi itirazı incelemiştir ve söz konusu maddenin Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir. 3 Haziran 2009 tarihli nihai kararlar, Temyiz Mahkemesi Anayasa Mahkemesi'nin kararına dayanarak başvuran tarafından ibraz edilmiş olan usulü sebepler ile temyizi reddetmiştir ve adaylığına itiraz eden kararın yasal olduğunu onaylamıştır.

Hukuki Değerlendirme - Ek 1 No.lu Protokol'ün 3. Maddesi: Mahkeme, başvuran tarafından eleştirilen, seçimler için adaylığını koymasına yönelik uygunluk şartlarının meşru bir amaç taşıyıp taşımadığına ve kullanılan araçlar ile taşınan amaç arasında orantılı bir makul ilişki olup olmadığına karar vermelidir.

Söz konusu tedbirin amacı, Avrupa Parlamentosu'nda kendilerini temsil edecek kişilikte birinin olmasını sağlamak ve ciddiyet taşımadıkları muhtemel olan adayları elemek için adaylar arasından makul bir seçim yapmaktır. Anayasa Mahkemesi gibi, AİHM de bu durumun Parlamento tarafından yapılmış olan bir seçim sonucu olduğu ve siyasi ve kurumsal kriterlere dayandığı kanaatinde.

Kullanılan araçlar ve taşınan amaç arasındaki orantılılık hususunda, Avrupa Parlamentosunda Romanya'ya ayrılan 33 koltuktan biri için geçerli bir bağımsız adaylık göstermek için gerekli görülen 100.000 imza, seçim kütüğüne kayıtlı vatandaşların toplam sayısının yaklaşık olarak %

0.55'ini temsil etmektedir. Adaylık göstermek için yüksek rakamlarda imza toplanması yükümlülüğü, bağımsız adayları seçmenlerin bir kısmını temsil etme imkânından yoksun bırakabilir. Ancak, bu durum tek başına belirleyici değildir ve davanın koşullarına göre incelenmelidir.

Kayıtlı seçmen sayısına göre gerekli görülen imzalar, Venedik Komisyonu tarafından tavsiye edilen azami %1 barajından düşüktür. Bu nedenle, söz konusu seçilebilme koşullarının aşırı olmadığı düşünülmektedir. Nitekim 2009 yılının Haziran ayındaki seçimlerde iki bağımsız aday gerekli görülen imza sayısını toplamışlardır ve adaylardan birisi seçmen katsayısından daha fazla sayıda oy almıştır.

Avrupa Birliği Hukuku, Avrupa Parlamentosu için seçim yöntemleri hususunda üye Devletlere geniş bir takdir yetkisi vermiştir. Bazı üye Devletler, Avrupa seçimlerinde partilere ve benzer kurumlara aday olmak için seçilme hakkını sınırlandırmışken, bazı üye Devletler aday olma için birtakım imza desteğini gerekli görmüşlerdir.

Ayrıca, Avrupa Birliği Hukuku, Avrupa Birliği Hukukuna aykırı olan bir üye Devlet'e karşı bireylere esasen yerel mahkemeler üzerinden hukuk yolları sağlamaktadır. Somut davada, 33/2007 sayılı seçim yasası, Avrupa Birliği Hukuku'nun yerel, Avrupa Parlamentosu'nun üyelerinin seçimiyle ilgili Avrupa Birliği Hukuku ulusal mevzuatıyla yer değiştirmiştir ve başvuranın Merkez Seçim Kurulu'nun kararına itiraz edebileceği etkin hukuk yolları olarak yerel mahkemeler ve Anayasa Mahkemesi mevcuttur. Bu yargılamalar süresince, başvuran, seçim sürecinin adil ve yasal olmadığı iddialarına dair şikayetlerini öne sürebilirdi. Mahkeme, keyfiyet olmadığı durumlarda mahkemeler tarafından erişilen söz konusu bulguları talep edemez. Son

olarak, seçimle ilgili anlaşmazlık farklı yargılama aşamaları önüne getirilmiştir ve seçimler başlamadan önce son yargı aşamasında karara bağlanmıştır. Buna göre Ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesi uyarınca, başvuran bu hukuk yolunun etkin olmadığını ileri süremez. Aynı şekilde, siyasi partilere temsilci birimler olarak verilen rol ve statüler göz önünde bulundurulduğunda, bağımsız adaylık göstermek için gereken imzaların sayısı ile ilgili şartın gerekçelendirilebilir olduğuna ve ayırım gözetmediğine karar verilmiştir.

Mahkeme, içtihatları tarafından belirlenmiş olan ilkeler ışığında ve Avrupa Birliği Hukuku'nun Üye Devletlere seçimlerde adaylık göstermeye dair kriterleri belirlemeye yönelik gösterdiği önemli ölçüdeki toleransı göz önünde bulundurarak, bağımsız adaylık sunabilmek için gereken imzaların başvuran tarafından dayanılmış olan hakkın ihlaline yol açmadığı kanaatinde.

Sonuç: kabul edilemez (açıkça dayanaktan yoksun)

EK 7 NO.LU PROTOKOL'ÜN 4.

MADDESİ

İkinci kez cezalandırılmama ya da yargılanmama hakkı

Aynı olaylar bütününden ortaya çıkan adli cezalar ve ceza yargılamaları: *ihlal*

Grande Stevens ve Diğerleri / İtalya

- 18640/10 ve diğerleri

04.3.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

(Bakınız yukarıda 6 § 1 madde (ceza), sayfa 12)

MAHKEME İÇTÜZÜĞÜ'NÜN 39.

MADDESİ

Geçici tedbirler

Sözleşmeciler tarafların özellikle askeri harekâtın, sivil toplumun sağlık ve yaşamını

tehlikeye atmaya dair herhangi bir tedbir almamaya çağrılmaları: *uygulanan geçici tedbir*

Ukrayna / Rusya - 20958/14

[III. Bölüm]

Ukrayna Hükümeti, 13 Mart 2014 tarihinde, 33. madde kapsamında Devletlerarası bir başvuruda bulunmuştur. Ayrıca Mahkeme İÇTÜZÜĞÜ'nün 39. maddesi kapsamında Rusya Hükümeti'ne, diğerleri arasında, Ukrayna sınırları üzerinde sivil toplumun sağlık ve yaşamını tehdit edebilecek tedbirleri geri almasına yönelik geçici bir talebi sunmuştur.

Mevcut durumun Sözleşme'nin ağır bir şekilde ihlal edilmesinin devam edilmesi riski taşıdığı düşüncesiyle, Üçüncü Bölüm Başkanı Mahkeme İÇTÜZÜĞÜ'nün 39. maddesini uygulamaya karar vermiştir. Bu tür ihlalleri önlemek amacıyla ve 39. madde uyarınca, Başkan her iki sözleşmeciler tarafı özellikle askeri hareketler gibi Sözleşme'nin ihlaline yol açabilecek, sivil toplumun yaşamlarını ve sağlıklarını riske atmaları dahil olmak üzere Sözleşme kapsamındaki haklarının ihlalini beraberinde getirebilecek önlemleri almaktan kaçınmaya ve Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerine uymaya davet etmiştir. Ayrıca her iki Devletten de Sözleşmeyle tamamen uyum sağlanması amacıyla alınan tedbirlere ilişkin en kısa zamanda Mahkeme'ye bilgi vermesi istenmiştir.

BÜYÜK DAİREYE İLETİLME

Madde 43 § 2

Bonyid / Belçika - 23380/09

21.11.2013 tarihli Karar [V. Bölüm]

(Bakınız yukarıda 3. madde, sayfa 7)

Blokhin / Rusya - 47152/06
14.11.2013 tarihli Karar [I. Bölüm]
(Bakınız yukarıda 5 § 1. madde, sayfa 9)

BÜYÜK DAİRE LEHİNE FERAGAT

Madde 30

Zakharov / Rusya - 47143/06
[I. Bölüm]
(Bakınız yukarıda 8. madde, sayfa 16)

YENİ YAYINLAR

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2013 tarihli yıllık raporları

Mahkeme 2013 tarihine dair kendi Yıllık Raporunun basılmış versiyonunu çıkarmıştır. Bu rapor, hukuk danışmanlarının 2013 yılında Mahkeme tarafından verilmiş olan temel kararlara ve hükümlere dair yapmış olduğu kısa araştırmaların yanı sıra, en önemli hükümlerin, kararların ve tebliğ edilmiş olan davaların bir liste formunda sunulması gibi bol miktarda istatistiksel ve esaslı bilgi içermektedir. Mahkeme'nin internet sitesi üzerinde elektronik versiyonu mevcuttur (<www.echr.coe.int> – Raporlar).

Ermenice Araştırma Raporu

“Sözleşme'nin 35 § 3. maddesinin (b) fıkrası kapsamında yeni kabul edilebilirlik kriteri: 2 yıldır devam etmekte olan İçtihat prensipleri” başlıklı araştırma raporu, Avrupa Birliği / Avrupa Konseyi ortak programı işbirliği sayesinde Ermeniceye çevrilmiştir. Bu versiyon – ve mevcut olan 3 dil versiyonu: İngilizce, Fransızca ve Bulgarca – Mahkeme'nin internet sayfasından indirilebilir (<www.echr.coe.int> – Yayınlar).

Հետազոտության զեկույց –
Ընդունելիության նոր չափանիշը
Կոնվենցիայի 35-րդ հոդվածի 3-րդ կետի
«բ» ենթակետի համաձայն.
Նախադեպային իրավունքի սկզբունքները
երկու տարի շարունակ (hye)

Mahkeme'nin Rusça Yıldönümü Kitabı

Yıldönümü Kitabı'nın İngilizce ve Fransızca olarak yayımlanan ilk baskısının ardından, 2013 yılının Nisan ayında Rusça basımı piyasaya sürülmüştür. Yıldönümü Kitabı, iRGa 5 Ltd (Moskova) ve Third Millennium Information Ltd (Londra) işbirliği ile, Rusça konuşan okuyucu kitlesine göre şekillendirilen güncel ve ilave içeriklerle yayımlanmıştır. Mahkeme'nin internet sayfasından artık indirilebilir. (<www.echr.coe.int> – Yayınlar).

Совестъ Европы: 50 лет Европейскому
Суду по правам человека (rus)
Пресс-релиз (rus)

İnsan Hakları ve Polis Faaliyetleri

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve polis faaliyetleri / diğer kolluk kuvvetleri ve polis memurlarına yönelik el kitabı Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği arasında müşterek bir çerçevede yayımlanmıştır. Bu kitap, polis ve diğer Devlet yetkililerinin, polisin görevini kötüye kullanmasını ve bunun cezasız

kalmasını önlemeleri ve bununla mücadele etmelerinin yanı sıra insan haklarını savunmalarına yönelik bir araçtır. Mahkeme'nin internet sayfasından indirilebilir (<www.echr.coe.int>– Yayınlar).

İnsan Hakları ve Polis Faaliyetleri (eng)

